

PM 2021:09

Effekter av stöd vid korttidsarbete – lärdomar från finanskrisen

**En analys av möjliga sysselsättnings- och produktivitetseffekter under
pandemin**

Dnr: 2021/5

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Studentplan 3, 831 40 Östersund

Telefon: 010 447 44 00

E-post: info@tillvaxtanalys.se

www.tillvaxtanalys.se

För ytterligare information kontakta: Magnus Gustavsson

Telefon: 010 447 44 38

E-post: magnus.gustavsson@tillvaxtanalys.se

Förord

Tillväxtanalys har regeringens uppdrag att analysera och utvärdera statens insatser för att stärka Sveriges tillväxt och näringslivsutveckling. Syftet med den kunskap som vi utvecklar är att den ska användas för att effektivisera, ompröva och utveckla politiken. Vi utvecklar även analys- och utvärderingsmetoder.

Coronakrisen är på flera sätt en speciell händelse. Till skillnad från andra ekonomiska nedgångar i modern tid har den sitt ursprung i en pandemi. De statliga insatserna riktade mot svenska företag har också varit ovanligt omfattande.

Det är viktigt för beslutsfattare att dra lärdomar och bygga upp kunskap från hanteringen av den nuvarande krisen så att förbättringar kan göras inför en eventuell ny kris av liknande slag. Som en del i ett lärande gav regeringen i 2021 års regleringsbrev Tillväxtanalys i uppdrag att påbörja en strukturerad uppföljning och utvärdering av de ekonomiska stöden riktade till företagen med anledning av coronapandemin.

Den här analysen av stöd vid korttidsarbete utgör en delstudie i Tillväxtanalys regeringsuppdrag "Uppföljning av stöd till näringslivet med anledning av den pågående pandemin". Rapporten är skriven av Magnus Gustavsson.

Ett varmt tack till Anders Forslund, professor vid IFAU, som varit extern kvalitetsgranskare och bidragit med värdefulla kommentarer.

Östersund juni 2021

Sverker Härd, gd, Tillväxtanalys

Innehållsförteckning

Förord.....	2
Sammanfattning.....	5
Summary.....	7
1. Inledning.....	9
2. Möjliga fördelar och nackdelar av stöd vid korttidsarbete.....	11
2.1 Motverkar uppsägningar.....	11
2.2 "Låser in" arbetskraft i specifika företag.....	12
2.3 I slutändan en empirisk fråga.....	12
3. Regler och användande i OECD under finanskrisen.....	13
3.1 Påtagliga skillnader i regler och ersättning.....	13
3.2 Kraftigt ökat användande under finanskrisen.....	15
3.3 Användandet mer känsligt för BNP-förändringar i vissa länder.....	16
4. Empiriska metoder för att fånga kausala effekter av KTA under finanskrisen.....	18
4.1 Två kategorier: Makro- och företagsstudier.....	18
4.2 Makrostudier tillåter att effekten av KTA varierar med BNP-förändringar.....	18
4.3 Företagsstudier jämför utfall för företag med och utan KTA.....	19
5. Lärdomar från finanskrisen.....	21
5.1 Sysselsättningseffekter.....	21
5.1.1 Sammantaget positiva sysselsättningseffekter under finanskrisen.....	21
5.1.2 De positiva sysselsättningseffekterna härrör främst från nedgångsfasen..	22
5.1.3 Sannolikt starkare inlåsningseffekter vid en ekonomisk återhämtning.....	23
5.1.4 Mer positiva sysselsättningseffekter vid en "lagom" lång lågkonjunktur.	23
5.1.5 Avtagande effektivitet vid högre användande?.....	24
5.1.6 Inga negativa sysselsättningseffekter för tillfälligt anställda.....	24
5.1.7 Rätt till KTA för tillfälligt anställda behöver inte ge positiva effekter.....	25
5.1.8 Oklart om KTA motverkar en långvarig uppgång i arbetslösheten.....	25
5.2 KTA:s produktivitetseffekter kopplat till finanskrisen.....	25
5.2.1 Inlåsning och negativa produktivitetseffekter i Italien.....	26
5.2.2 Bidrog till att återstarta franska företag.....	26
5.2.3 Finns det tyska "miraklet", egentligen?.....	26
6. Möjliga utfall i Sverige under pandemin.....	28
6.1 Det svenska systemet för stöd vid korttidsarbete.....	28

6.2	Hur relevant är finanskrisen för att säga något om förväntade effekter av KTA under pandemin?	29
6.2.1	KTA mer vanligt i tjänstesektorn under pandemin	29
6.2.2	Den tudelade ekonomin talar för negativa inlåsnings effekter även under pandemin	30
6.2.3	Mer positiva effekter av KTA under den ekonomiska nedgångsfasen jämfört med finanskrisen?	30
6.2.4	Slutsatser kring sysselsättningseffekter jämfört med finanskrisen	31
6.2.5	Oklara produktivitetseffekter jämfört med finanskrisen	31
6.3	Det svenska användandet av KTA förefaller känsligt för BNP-förändringar	32
6.4	Scenario för sysselsättningseffekter baserat på estimat från finanskrisen	35
6.4.1	Initialt stora positiva effekter följt av negativa effekter	35
6.4.2	Möjligen liknande effektivitet som i Tyskland under finanskrisen	36
6.4.3	Ytterligare skäl att tolka prediktionerna med stor försiktighet	36
7.	Reflektioner	37
	Referenser	39

Sammanfattning

Det mest omfattande företagsstödet under pandemin

Sverige har under 2020 satsat cirka 90 miljarder kronor i direkta ekonomiska coronastöd riktade till företag. Den enskilt största satsningen är stöd vid korttidsarbete (även känt som korttidspermitteringar). Med korttidsarbete kan företag minska sina arbetskraftskostnader genom att de anställda går ner i arbetstid. Den anställde behåller samtidigt en stor del av sin ordinarie lön genom att staten står för merparten av kostnaden för den nedsatta arbetstiden.

Ett huvudsyfte med stödet är att undvika långsiktigt "onödiga" uppsägningar vid en tillfällig ekonomisk nedgång och därmed också motverka ökande arbetslöshet. Stödet är dock inte utan risker. Att anställda subventioneras för att vara kvar i specifika företag kan bidra till försämrad rörlighet på arbetsmarknaden. Det försvårar i sin tur nyrekryteringar och expansion av mer lönsamma företag med negativa effekter på såväl sysselsättning som produktivitet i ekonomin som helhet.

Lärdomar från finanskrisen kan användas för att diskutera stödets möjliga effekter

Empiriska utvärderingar av stödets effekter i Sverige ligger ännu i framtiden. Däremot finns det en hel del kunskap och lärdomar från det internationella användandet av liknande system under finanskrisen. Denna befintliga forskning används här som bas för att diskutera *möjliga* sysselsättnings- och produktivitetseffekter av det svenska stödet vid korttidsarbete under 2020.

Räddade jobb under finanskrisen, men hade negativa effekter under återhämtningsfasen

Empiriska utvärderingar av det internationella användandet av korttidsarbete under finanskrisen pekar samstämmigt på tre robusta resultat gällande sysselsättningseffekter:

1. Stödet bidrog sammantaget till att rädda jobb under krisåren 2008–09.
2. Stödet gav generellt endast positiva sysselsättningseffekter i den ekonomiska nedgångsfasen. Under den ekonomiska återhämtningsfasen – kvartal med växande produktion – bromsade stödet i stället återhämtningen på arbetsmarknaden.
3. Stödet gynnade enbart personer med fasta anställningar och hade inga effekter på sysselsättningen bland personer med tidsbegränsade anställningar.

Begränsad kunskap om effekter på BNP och produktivitet

Den begränsade tillgängliga forskningen indikerar att stödet bidrog till sämre resursallokering under finanskrisen genom att försvåra nyrekryteringar och expansion av de mest produktiva företagen. Det vill säga, en del arbetskraft med efterfrågade kompetenser som skulle ha rört sig till expansiva företag var i stället subventionerade för att jobba mindre och vara kvar i mindre lönsamma företag. Det finns dock även viss evidens för att stödet, vid begränsat användande, kan ha hjälpt till att återstarta företag

efter den ekonomiska nedgången. Sammantaget finns stor osäkerhet kring storleken på dessa positiva och negativa effekter.

Möjliga sysselsättningseffekter under pandemin: Räddade inledningsvis jobb, men sen negativa effekter

Om korttidsarbetets effekter under finanskrisen används för att prediktera *möjliga* utfall i Sverige under pandemin, ser stödet ut att ha räddat över 100 000 svenska jobb under 2020. Denna positiva effekt härrör dock helt från användandet under den ekonomiska nedgångsfasen, andra kvartalet 2020. Det fortsatta höga användandet av stödet under den ekonomiska återhämtningen som sen följde predikteras i stället ha bromsat återhämtningen på arbetsmarknaden. Det vill säga, om användandet av korttidsarbete hade varit lägre under andra halvåret 2020 så hade den slutliga positiva sysselsättningseffekten av stödet blivit större.

När det gäller effekter på ekonomisk tillväxt är det inte möjligt att skissa på möjliga scenarion baserat på finanskrisen. För att kunna (försöka) göra detta behöver pandemin mer tydligt kunna ses genom backspegeln. Den begränsade forskningen som finns tillgänglig från finanskrisen indikerar dock att risken för negativa effekter sannolikt ökar vid ett mer långvarigt användande av korttidsarbete.

Summary

The largest support measure for companies affected by the pandemic

In 2020, Sweden provided around 90 billion SEK in direct financial corona support for companies. The single largest support program is short-time work. Under the short-time work scheme, employers can reduce labor costs by reducing employees' working hours. At the same time, employees retain most of their usual salary as the government covers most of the costs.

The main purpose of the scheme is to provide support for firms facing a temporary decline in demand to retain jobs that have become unprofitable in the short-term but are viable in the longer run. The scheme is not without risks though. Subsidizing workers to remain with a particular firm can reduce the reallocation of labor to more productive jobs and firms. This hinders the expansion of more productive firms, yielding negative effects on aggregate employment and output.

Lessons from the financial crisis can form the basis for a discussion of possible effects

Empirical evaluations of the Swedish short-time work scheme during the pandemic are still in the future. However, a great deal of knowledge and lessons exist from the international use of similar support schemes during the financial crisis. In this memo (referred to as *Effects of short-time work – lessons from the financial crisis*), this knowledge forms the basis for a discussion of *possible* employment and productivity effects in Sweden during 2020.

It saved jobs during the financial crisis, but had negative effects during the economic recovery

Empirical evaluations of the international use of short-time work during the financial crisis point toward three robust employment effects:

1. In total, short-time work saved jobs during the crisis years 2008–09.
2. In general, the positive employment effects stem from the use of short-time work during economic downturns. When used during economic recoveries – quarters with positive employment growth – it instead hampered the labor market's recovery.
3. The scheme saved permanent jobs but had no effect on the number of temporary jobs.

Limited research on GDP and productivity effects

A significantly smaller literature has evaluated the output and productivity effects of short-time work in connection to the financial crisis. Available evidence suggest that short-time work caused a decrease in the allocative efficiency of the labor market, resulting in output losses. This was due to a reduction in the number of total hours worked and less expansion of the most productive firms. However, there is also some evidence that the policy, when used in moderation, helped to restart long-term viable firms after a temporary economic downturn. Overall, there is a great deal of uncertainty about the relative size of these positive and negative effects.

Possible employment effects during the pandemic: Initially saved jobs, but negative effects thereafter

If the estimated effects of short-time work during the financial crisis is used to predict *possible* employment effects in Sweden during the pandemic, it suggests that over 100 000 Swedish jobs were saved thanks to short-time work in 2020. This outcome is however only due to the use during the economic downturn in the second quarter of 2020. The continued high use of short-time work in the economic recovery that followed is instead predicted to have had negative employment effects. That is, the policy's total employment effect would have been even more positive had fewer workers been on short-time work during the second half of 2020.

In terms of output effects, it is yet not possible to sketch possible scenarios based on previous research. However, the limited research from the financial crisis suggests that longer periods of short-time work are likely associated with an increased risk of negative outcomes.

1. Inledning

Under coronapandemin har direkta finanspolitiska stöd till företag utgjort en betydande del av den ekonomiska krispolitiken. I Sverige bedöms de statliga företagsstöden (ej lån) så här långt uppgå till cirka 90 miljarder kronor för 2020 (Proposition 2020/21:100).

Det enskilt största stödet till svenska företag under pandemin är statligt stöd vid korttidsarbete (även känt som korttidspermitteringar). Med korttidsarbete kan företag minska sina arbetskraftskostnader genom att de anställda går ner i arbetstid. Den anställda behåller samtidigt en stor del av sin ordinarie lön genom att staten står för merparten av kostnaden för den nedsatta arbetstiden. Ett huvudsyfte med stödet är att undvika långsiktigt "onödiga" uppsägningar vid en tillfällig ekonomisk nedgång och därmed också motverka ökande arbetslöshet. Under 2020, vilket är det första året som systemet har använts i Sverige, ansökte cirka 90 000 företag om stöd och det preliminärt beviljade stödbeloppet uppgår till cirka 32 miljarder kronor (Proposition 2020/21:83).

Syftet med denna rapport är att diskutera möjliga effekter av det svenska korttidsarbetet under pandemin utifrån internationella utvärderingar av liknande stöd under finanskrisen. Analysen är uppdelad i två steg. I det första görs en genomgång av lärdomar från finanskrisen. Fokus ligger här på stödets aggregerade sysselsättnings- och produktivitetseffekter. I ett andra steg diskuteras vad dessa resultat kan lära oss om förväntade svenska utfall av korttidsarbete under 2020.

Ett ytterligare syfte med rapporten är att erbjuda en snabb ingång till den empiriska forskningen kring korttidsarbete. Detta kan i sin tur utgöra en grund för fortsatta policydiskussioner såväl som för framtida empiriska utvärderingar av det svenska systemet under pandemin. Till skillnad från tidigare redogörelser av den internationella forskningen, som till exempel i *Utredningen om ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete* (SOU 2018:66), är genomgången i rapporten därför mer detaljerad och något mer teknisk och riktar sig i högre grad till läsare med grundläggande kunskaper i samhällsekonomi.

Rapportens genomgång av tidigare forskning indikerar att korttidsarbetet under pandemin så här långt förväntas ha medfört positiva sysselsättningseffekter – utan stödet hade den svenska arbetslösheten sannolikt varit högre och sysselsättningsgraden lägre. Dessa positiva utfall förväntas dock i huvudsak härröra från användandet under den ekonomiska nedgångsfasen under andra kvartalet 2020. För efterföljande kvartal pekar forskningen mot att stödet sannolikt har bromsat återhämtningen på svensk arbetsmarknad.

Det finns naturligtvis en stor osäkerhet kring storleken på möjliga effekter i Sverige under pandemin baserat på internationell forskning från finanskrisen. Samtidigt bör inte förväntade skillnader i korttidsarbetets effekter under finanskrisen kontra pandemin överdrivas. Utifrån teoretiska utgångspunkter förväntas stödet generellt minska antalet uppsägningar vid en ekonomisk nedgång och därmed bidra till att bromsa en ökad arbetslöshet – oavsett vad som initialt ligger bakom den ekonomiska nedgången. Teoretiskt förväntas stödet generellt även bidra med negativa effekter på sysselsättning och produktivitet genom att minska arbetskraftens jobbrörlighet till mer lönsamma företag. Utifrån ekonomisk teori finns därför inget skäl att helt ignorera lärdomar från

finansskrisen enbart baserat på att ett virus snarare än störningar på finansiella marknader ligger bakom coronakrisen.

Resten av rapporten är upplagt som följer. I nästa avsnitt diskuteras teoretiska fördelar och nackdelar med stöd vid korttidsarbete under en lågkonjunktur. Avsnitt 3 innehåller en redogörelse för systemen i olika OECD-länder och användandet av korttidsarbete under finanskrisen. Därefter följer en översikt av de empiriska metoder som använts för att utvärdera internationella effekter av korttidsarbete under finanskrisen. Avsnitt 5 redogör för huvudsakliga lärdomar av systemets sysselsättnings- och produktivitetseffekter under finanskrisen. Avsnitt 6 diskuterar vad forskningsresultat kopplade till finanskrisen kan lära oss om förväntade effekter i Sverige så här långt. Rapporten avslutas med ett antal reflektioner.

2. Möjliga fördelar och nackdelar av stöd vid korttidsarbete

Möjliga positiva effekter av statligt stöd vid korttidsarbete (KTA hädanefter) kan i huvudsak härledas till att systemet motverkar uppsägningar. De möjliga negativa effekterna kan i sin tur i huvudsak sägas bero på inlåsnings effekter – att arbetskraft subventioneras för att arbeta mindre än vanligt och vara kvar i ett specifikt företag. Nedan diskuteras ett urval av *möjliga* effekter utifrån ett teoretiskt perspektiv. I den mån tillgänglig empiri har något att säga kring argumenten nedan, rapporteras det i avsnitt 5 kopplat till lärdomar från finanskrisen.

2.1 Motverkar uppsägningar

Ett huvudsyfte med stöd vid KTA är att undvika långsiktigt "omotiverade" uppsägningar vid tillfälliga störningar i ekonomin (Hijzen & Venn, 2011). Det vill säga, att bevara långsiktigt livskraftiga jobb och matchningar mellan företag och anställda vid en tillfällig ekonomisk nedgång.

Genom att förhindra uppsägningar kan KTA således bidra till högre sysselsättning och lägre arbetslöshet under en lågkonjunktur. Företagen kan minska genomsnittligt antal timmar per anställd i stället för antalet anställda. Därmed undviks även förstöring av humankapital. Det vill säga, anställdas kunskaper som främst är produktiva i det nuvarande företaget kan fortsatt bidra med värde till landets produktion i stället för att gå förlorade. Att företag kan behålla personal med rätt kompetenser möjliggör också en snabbare ökning av produktionen efter den ekonomiska nedgången.

På individnivå innebär KTA att ett antal personer undviker de långsiktiga svårigheter på arbetsmarknaden som riskerar följa på uppsägningar (se till exempel Jans, 2009). Det kan möjligen bidra till att minska risken för så kallad persistens i arbetslösheten, det vill säga att en konjunkturell uppgång i arbetslösheten riskerar att "bita sig fast" under flera år.

Vid en snabb och kraftig ekonomisk nedgång kan systemet också bidra till att förhindra konkurser. Med KTA kan företag potentiellt överleva genom att snabbt frigöra likviditet via minskade löneutbetalningar. Genom att undvika konkurser förhindras även kapitalförstörelse – att tillgångar (materiella och immateriella) som främst är produktiva i det aktuella företaget förlorar sitt värde.

En mer indirekt effekt av stödet är att det kan bidra till att hålla upp konsumtionen i en lågkonjunktur. En omfattande litteratur visar att ökad "inkomstrisk" ökar hushållens "försiktighetssparande" (Meghir & Pistaferri, 2011). I och med att KTA ger en minskad risk för uppsägningar kan det därmed tänkas bidra till att bromsa hushållens försiktighetssparande i en lågkonjunktur. Det bidrar i sin tur till att upprätthålla värdet på de så kallade multiplikatoreffekterna av finanspolitik (hur mycket ökade offentliga utgifter eller lägre skatter på kort sikt ökar BNP). En bibehållen effektivitet av finanspolitiska stimulanser och ett reducerat fall i hushållens konsumtion bidrar båda till att bromsa en ökad arbetslöshet.

2.2 "Läser in" arbetskraft i specifika företag

Genom att minska antalet varsel och uppsägningar samt minska risken för framtida arbetslöshet kan KTA minska såväl antalet arbets sökande som de arbets sökandes sökintensitet (till exempel minskad intensitet i "jobb-till-jobb"-sökande). Det bidrar enligt teoretiska sök- och matchningsmodeller av arbetsmarknaden till färre nyanställningar i ekonomin på grund av ökade kostnader att öppna vakanser (söka efter ny personal), vilket i sin tur bidrar till ökad arbetslöshet (se till exempel Cahuc m.fl., 2014).

KTA kan potentiellt även bidra till ökad arbetslöshet bland grupper som redan från början har problem på arbetsmarknaden. Regler och företagets incitament innebär generellt att KTA främst används för fast anställd personal, och därmed att personer med god förankring på arbetsmarknaden subventioneras framför andra grupper (Cahuc, 2019). Den minskade dynamiken på arbetsmarknaden kan även innebära att det finns färre jobb att söka för den som är arbetslös. En generellt minskad risk för arbetslöshet bland arbetsmarknadens "insider" kan möjligtvis också, via lönebildningsmekanismer, långsiktigt leda till ökade reallöner på bekostnad av lägre sysselsättning bland svagare grupper, så kallade "outsiders" (se till exempel Ds 2012:59).

KTA kan medföra negativa produktivitetseffekter genom en sämre resursallokering i ekonomin (se till exempel Cahuc, 2019). Genom att motverka expansionen av de mest produktiva företagen via ökade kostnader att öppna vakanser och samtidigt bromsa utslagningen av de minst lönsamma företagen hämmas långsiktigt önskvärd strukturomvandling. I den mån alternativet till KTA för personer med kortare utbildning hade varit ytterligare utbildning, till exempel till ett bristyrke, förväntas stödet medföra ytterligare negativa långsiktiga produktivitetseffekter.

Att arbetskraft subventioneras för att delvis vara ledig kan i sig kan också direkt bidra till färre arbetade timmar i ekonomin, i den mån alternativet till KTA för tillräckligt många är normal arbetstid i ett annat företag. Det bidrar, allt annat lika, till negativa BNP-effekter (se Cooper m.fl., 2018).

Slutligen kan det inte uteslutas att möjligheten att erhålla stöd vid KTA även vid framtida kriser minskar företagets incitament till långsiktiga (och ofta svåra om de kräver uppsägningar) effektiviseringar av verksamheten (så kallad moral hazard). Det medför i så fall långsiktigt negativa effekter på den ekonomiska tillväxten.

2.3 I slutändan en empirisk fråga

Förutom ovanstående finns flera andra möjliga teoretiska för- och nackdelar med KTA; se till exempel redogörelsen i departementspromemorian *Statligt stöd vid korttidsarbete – en ny åtgärd vid djupa kriser* (Ds 2012:59). I slutändan är det därför en empirisk fråga hur stödet sammantaget påverkar sysselsättning och produktivitet. I efterföljande avsnitt redogörs för utvärderingar av den internationella användningen av KTA i samband med finanskrisen.

3. Regler och användande i OECD under finanskrisen

3.1 Påtagliga skillnader i regler och ersättning

KTA förekom i 25 OECD-länder under finanskrisen (Hijzen & Venn, 2011). Systemen fanns generellt på plats sedan tidigare, men vissa länder, som till exempel Polen, Nederländerna och Nya Zeeland, introducerade systemet under krisen. Flera länder utökade dessutom subventionsgraden eller möjligheterna till stöd. Sverige, tillsammans med länder som Grekland och Storbritannien, var ett av få västeuropeiska länder som saknade system för statligt stöd vid KTA.

Tabell 1, som återger en sammanfattning av systemen i 18 länder under finanskrisen, visar att flertalet länder tillät en arbetstidsnedsättning på 100 procent. Redovisade index för "Behörighetskrav" och "Fortsättningskrav" är från Hijzen & Martin (2013). Dessa är i intervallet 0–100 och ett högre värde betyder hårdare krav. Behörighetskrav mäter de villkor som företag måste uppfylla för att kvalificera sig för KTA.¹ Fortsättningskrav fångar företagets skyldigheter för att, efter godkännande, fortsätta att vara behörig för stöd.² Båda måtten visar på påtaglig spridning i ställda krav mellan olika länder. Samtidigt finns osäkerhet kring dessa index, eftersom reglerna i många fall är öppna för tolkningar och därför kan tillämpas mer generöst vid en lågkonjunktur. Tillgänglig evidens indikerar att så var fallet i åtminstone Tyskland under finanskrisen (Burda & Hunt, 2011; Boeri & Bruecker, 2011).

De tre sista kolumnerna i tabell 1 beskriver generositeten i KTA-systemen. I åtta av länderna behövde arbetsgivaren inte bekosta någon del av den nedsatta arbetstiden. I Slovakien stod däremot arbetsgivaren för nästan hälften av kostnaden. Ersättningsgraden till de anställda (för timmar med nedsatt arbetstid) är i flertalet fall likvärdig eller högre än vad som erhålls med a-kassa (Hijzen & Venn, 2011). Slutligen uppvisar även maximal varaktighet med KTA betydande spridning mellan länderna, med 3 månader i Slovakien men hela 100 månader i Finland.

¹ Indexet ökar med en tredjedel för vart och ett av följande krav: 1) Arbetsgivaren måste uppvisa bevis för behovet av KTA (till exempel minimikrav för omsättningsfall); 2) deltagandet kräver samtycke av fackföreningar eller arbetstagare; 3) deltagande arbetstagare måste ha kvalificerat sig för A-kassa.

² Indexet ökar med en fjärdedel för vart och ett av följande krav: 1) De med KTA måste delta i utbildning; 2) företaget behöver ta fram en återhämtningsplan; 3) uppsägningar är förbjudet i samband med KTA; 4) anställda med KTA måste aktivt söka nytt eller kompletterande arbete.

Tabell 1: System för KTA under finanskrisen

Land	Min nedsatt arbetstid i %	Max nedsatt arbetstid i %	Behörighetskrav	Fortsättningskrav	Kostnad arbetsgivare i %	Ersättningsgrad anställda i %	Max varaktighet i månader
Belgien	0	100	50	13	0	70	5
Canada	20	60	100	0	0	61	12
Danmark	40	100	33	13	0	61	6
Finland	25	100	83	25	0	51	100
Frankrike	0	100	67	25	39	75	13
Irland	40	100	33	25	0	31	-
Italien	0	100	33	25	17	83	24
Japan	0	100	100	0	31	66	28
Nederländerna	20	50	67	50	0	73	13
Norge	40	100	67	25	23	64	12
Polen	0	100	67	50	13	49	6
Portugal	0	100	33	33	16	72	18
Slovakien	4	100	67	0	48	73	3
Spanien	33	100	33	50	0	61	24
Tjeckien	0	100	67	25	25	60	6
Tyskland	10	100	100	25	8	60	24
Ungern	20	100	33	50	0	100	12
Österrike	10	90	67	25	17	55	24

Anm. Min och max nedsatt arbetstid refererar till möjlig arbetstidsförkortning i procent. Behörighetskrav och fortsättningskrav är i intervallet 0–100 där högre värde innebär högre krav för att godkännas för stöd respektive fortsätta uppbära stöd. Kostnad arbetsgivare anger hur stor del av den nedsatta arbetstiden som bekostas av arbetsgivaren. Ersättningsgrad anställda anger hur stor andel av den normala lönen som den anställde erhåller i ersättning för den nedsatta arbetstiden. Max varaktighet i månader anger hur länge det är möjligt att erhålla stöd för KTA.

Källa: Hijzen & Venn (2011) och Hijzen & Martin (2013).

3.2 Kraftigt ökat användande under finanskrisen

Som framgår av tabell 1 tillät flertalet länder en arbetstidsförkortning på 100 procent. Faktiska data över arbetstidsnedsättningen saknas generellt för de ingående länderna, men estimat i Hijzen & Venn (2011) indikerar en arbetstidsförkortning i intervallet 20–40 procent för flertalet länder. Extremfall utgörs av Portugal, Norge, Finland och Spanien med estimat som indikerar över 80 procenters arbetstidsförkortning.

Tabell 2 visar andelen anställda i KTA innan finanskrisen (fjärde kvartalet 2007), andelen när den var som högst samt under återhämtningsfasen i termer av det fjärde kvartalet 2010. Notera att inga justeringar för mängden nedsatt tid görs i dessa eller efterföljande tabeller, om inget annat anges.

Tabell 2 visar att KTA användes i försumbar omfattning innan finanskrisen. Ett undantag är Belgien, där användandet uppgick till tre procent. Under krisen steg användandet kraftigt i flertalet länder, med en nivå på över sju procent i Belgien, över fyra procent i Tyskland och Japan och över två procent i Italien. I vissa länder som till exempel Danmark, Spanien och Portugal översteg dock aldrig användandet en halv procent. Efter krisen minskade användandet tydligt, men var fortsatt märkbart högre under fjärde kvartalet 2010 jämfört med motsvarande kvartal 2007.

Tabell 2: Andel av anställda med KTA per månad i samband med finanskrisen

Land	2007 Q4	Max	2010 Q4
Belgien	3,03	7,45	3,79
Canada	0,01	0,42	0,12
Danmark	0,00	0,48	-
Finland	0,35	1,87	0,99
Frankrike	0,20	1,11	0,77
Irland	0,00	1,17	0,84
Italien	0,41	2,49	1,78
Japan	0,00	4,59	1,33
Nederländerna	0,00	1,11	0,15
Norge	0,07	0,79	0,36
Polen	0,00	0,03	0,00
Portugal	0,01	0,36	0,17
Slovakien	0,00	1,37	0,08
Spanien	0,00	0,79	0,47
Tjeckien	0,00	1,96	0,25
Tyskland	0,06	4,15	0,55
Ungern	0,00	0,86	0,05
Österrike	0,00	1,16	0,15

Anm. Tabellen anger andel av anställda i KTA innan finanskrisen (2007 Q4), vid det maximala användandet (Max) samt under en del av den ekonomiska återhämtningsfasen (2010 Q4).

Källa: Hijzen & Martin (2013)

3.3 Användandet mer känsligt för BNP-förändringar i vissa länder

Som ett grovt mått på hur användandet av KTA påverkas av BNP-förändringar använder Hijzen & Martin (2013) den genomsnittliga kvoten mellan kvartalsförändringar i användandet av KTA (procentenheter) och procentuell kvartalsförändring av BNP. Det kan sen användas för att beräkna hur användandet av KTA förändras när BNP ökar respektive minskar med en procent.

Tabell 3 redovisar dessa beräkningar för perioden precis innan krisen fram till perioden för varje lands maximala användande av KTA. Den sista kolumnen visar motsvarande samvariation under en del av ekonomins återhämtningsfas, i termer av perioden från maximalt användande fram till fjärde kvartalet 2010.

Tabell 3: Genomsnittlig förändring i KTA (procentenheter) för varje procents förändring i BNP på kvartalsnivå

Land	2007 Q4 till max	Max till 2010 Q4
Belgien	1,38	-0,91
Canada	0,13	-0,07
Danmark	0,06	-
Finland	0,18	-0,16
Frankrike	0,26	-0,15
Irland	0,10	0,22
Italien	0,35	-0,45
Japan	0,64	-0,62
Nederländerna	0,31	-0,40
Norge	0,29	-0,58
Polen	0,00	-0,01
Portugal	0,11	-0,20
Slovakien	0,41	-0,38
Spanien	0,18	-0,45
Tjeckien	0,46	-0,39
Tyskland	0,74	-0,67
Ungern	0,12	-0,30
Österrike	0,35	-0,24

Anm. Måttet är beräknat som den genomsnittliga kvoten mellan KTA:s och BNP:s genomsnittliga kvartalsvisa förändringar (BNP-förändring jämfört med föregående kvartal), vilket sen multipliceras med en BNP-förändring på minus en procent (2007 Q4 till max) respektive plus en procent (max till 2010 Q4). Måttet är beräknat för perioden 2007 Q4 fram till tidpunkten för varje lands maximala användande under finanskrisen samt för perioden från varje lands maximala användande fram till 2010 Q4.

Källa: Hijzen & Martin (2013)

Användandet av KTA var mest känsligt för både upp och nedgångar i konjunkturen i Belgien (se tabell 3). Där ökade användandet av KTA med mer än en procentenhet för varje procents nedgång i BNP samt minskade med 0,91 procentenheter för varje procents uppgång i BNP. Även i Tyskland och Japan var användandet känsligt för BNP-förändringar, med förändringar i KTA på över en halv procentenhet för varje procents

förändring i BNP. I jämförelse var användandet betydligt mindre känsligt för BNP-förändringar i Danmark, Polen och Portugal.

Sammantaget uppvisar KTA:s konjunktürkänslighet betydande skillnader mellan olika länder under finanskrisen. Däremot förefaller användandet i enskilda länder generellt vara ungefär lika känsligt för uppgångar och nedgångar i BNP.

4. Empiriska metoder för att fånga kausala effekter av KTA under finanskrisen

4.1 Två kategorier: Makro- och företagsstudier

Forskning kring hur korttidsarbete påverkade sysselsättning och arbetslöshet under finanskrisen kan delas in i två kategorier: Studier som jämför aggregerade utfall mellan länder (makrostudier) samt landspecifika mikrobaserade studier som jämför utfall för företag med och utan KTA.

Till skillnad från företagsjämförelser kan makrostudier potentiellt fånga nettoeffekten av KTA på sysselsättningen i ekonomin som helhet – så kallade jämviktseffekter. Som diskuteras i avsnitt 2 kan KTA till exempel innebära rekryteringssvårigheter för företag utan stöd men även bidra till att hålla uppe hushållens konsumtion. Den slutliga sysselsättningseffekten av detta kan inte fångas av företagsjämförelser men potentiellt av länderjämförelser.

En nackdel med makrostudier är att de fångar genomsnittliga effekter för de ingående länderna. Värdet av estimaten för att utvärdera effekten av KTA i enskilda länder kan därför vara begränsad.

Trots det breda användandet av KTA under finanskrisen finns förvånansvärt få landspecifika och mikrobaserade företagsstudier, speciellt i jämförelse med utvärderingar av andra typer av arbetsmarknadsåtgärder. En huvudförklaring är att nödvändiga mikrodata saknas i flertalet länder (Giupponi & Landais, 2018). Mycket av den tillgängliga kunskapen baseras därför på makrostudier där aggregerade utfall jämförs mellan länder.

4.2 Makrostudier tillåter att effekten av KTA varierar med BNP-förändringar³

De regressionsmodeller som används i makrostudier utgår generellt från följande specifikation:

$$(1) \quad \Delta L_{it} = \beta \Delta Y_{it} + \gamma_1 KTA_{it} + \gamma_2 KTA_{it} \cdot \Delta Y_{it} + \text{kontrollvariabler} + u_{it}.$$

Den beroende variabeln, ΔL_{it} , är normalt förändringen i logaritmen av antalet anställda (eller arbetslöshet) för land i under kvartalet t (logaritmer gör att förändringen approximativt kan tolkas som procentuell förändring). Variabeln ΔY_{it} fångar på motsvarande sätt förändring i logaritmen av BNP i land i under kvartalet t . Variabeln KTA_{it} mäter andelen anställda i KTA i land i under kvartalet t , mätt som antal personer i KTA dividerat med antalet anställda. Kontrollvariabler kan vara lands- och tidsspecifika effekter eller laggade beroende och förklarande variabler för att tillåta för dynamiska effekter. Även olika mått på institutionella faktorer interagerat med BNP-förändringar, så som graden av anställningsskydd och lönebildningsfaktorer, kan ingå; se Boeri &

³ Innehållet i detta och nästföljande delavschnitt är mer tekniskt än i övriga avsnitt, men är i stort möjligt att hoppa över för den som enbart är intresserad av resultaten.

Bruecker (2011) och Hijzen & Martin (2013) för exempel och detaljerade genomgångar.⁴ Slutligen är u_{it} en felterm/residual.

I ekvation (1) fångar parametern β sysselsättningselasticiteten med avseende på BNP-förändringar – med hur många procent sysselsättningen förändras när BNP förändras med en procent – i de länder som saknar system för KTA. För länder med KTA är dock sysselsättningselasticiteten summan av termerna $\beta + \gamma_2 KTA_{it}$. Ett negativt estimat av γ_2 innebär att högre värden på KTA_{it} medför lägre sysselsättningselasticitet med avseende på BNP-förändringar – mindre variationer i sysselsättningen vid variationer i den ekonomiska aktiviteten.

Den totala påverkan av KTA på sysselsättningen erhålls dock av $(\gamma_1 + \gamma_2 \Delta Y_{it}) \cdot KTA_{it}$, vilket tillåter effekten att variera beroende på BNP-utvecklingen. Om till exempel både γ_1 och γ_2 är negativa krävs det en tillräckligt negativ BNP-utveckling, ΔY_{it} , för att KTA sammantaget ska ge positiva sysselsättningseffekter (notera att personer som deltar i KTA fortfarande räknas som sysselsatta).

Det finns ekonometriska utmaningar i att estimeras kausala effekter av KTA baserat på ekvation (1).⁵ De mest trovärdiga studierna, vilka rapporteras i avsnitt 5, har använt sig av olika varianter av så kallade IV-metoder ("Instrumental Variable Methods"; se till exempel Angrist & Pischke, 2009).⁶

4.3 Företagsstudier jämför utfall för företag med och utan KTA

I studier som baseras på en panel av företag i ett enskilt land motsvaras (1) i stället av en ekvation där den beroende variabeln är sysselsättningsförändringar på företagsnivå. Effekten av KTA fångas av en "behandlings-dummyvariabel" snarare än upptagningsgraden i KTA på företagsnivå (jämför makrostudier ovan). Det innebär att sysselsättningseffekten (behandlingseffekten) estimeras genom jämförelser av utfall för företag med och utan KTA.

I stället för förändringar i BNP i (1) inkluderar företagsstudier förändringar i företagets omsättning. Dessa studier innehåller generellt inte några interaktionstermer mellan KTA och omsättningsförändringar, motsvarande interaktionstermen mellan BNP och upptag i KTA i ekvation (1).⁷ Kontrollvariabler utgörs till exempel av historiska uppgifter kring

⁴ Notera att studierna inte kontrollerar för skillnader i kvalificeringskrav och ersättningsystem mellan länder. Dessa faktorer förväntas i hög grad påverka användandet av KTA. Om dessa inkluderas så "förvinner" mycket av den variation i KTA som används för att identifiera effekter. I nästa avsnitt diskuteras dock forskning som, till viss del, försökt identifiera vilken roll kvalificeringskrav spelar för sysselsättningseffekterna.

⁵ Vid OLS finns bias på grund av simultan kausalitet – upptaget i KTA påverkar aggregerade sysselsättningsförändringar, men aggregerade sysselsättningsförändringar påverkar också upptaget i KTA (Boeri & Bruecker, 2011; Cahuc & Carcillo, 2011). Enligt Cahuc m.fl. (2018) finns även omvänd kausalitet på företagsnivå. För både makro- och företagsstudier finns med hög sannolikhet bias till följd av ej observerbara faktorer som påverkar både användandet av KTA och sysselsättningsutfall; se till exempel Boeri & Bruecker (2011) och Cahuc m.fl. (2018) för exempel och utförliga diskussioner.

⁶ Som instrument använder makrostudierna, i olika varianter, antal år som KTA-systemet varit i kraft i varje enskilt land; se Boeri & Bruecker (2011) för detaljer och diskussion kring nödvändiga antaganden.

⁷ Medan flera företag förväntas använda KTA även när BNP-växer, förväntas inte ett enskilt företag använda KTA när dess omsättning ökar. Det gör tolkningen av en interaktionsterm mellan KTA och företagsomsättning svårtolkad.

personalomsättning, de anställdas utbildningsnivå, användandet av tidsbegränsade anställningar och företagets ålder; se Boeri & Bruecker (2011) och Cahuc m.fl. (2018) för exempel och detaljerade genomgångar. Liksom för makrostudierna har de mest trovärdiga studierna använt IV-metoder för att försöka fånga kausala effekter.⁸

⁸ Cahuc m.fl. (2018) och Giupponi & Landais (2018) utnyttjar landspecifika regler och ansökningsförfaranden för att konstruera instrument för Frankrike respektive Italien. I Frankrike administreras KTA självständigt på lokal nivå via 95 *départements*. Som instrument använder Cahuc m.fl. (2018) att dessa historiskt uppvisar stora skillnader i hur snabbt och effektivt företagens ansökningar behandlas. Giupponi & Landais (2018) utnyttjar att regler från 1970-talet förhindrar eller försvårar för vissa företag att använda KTA. Baserat på tyska data använder Boeri & Bruecker (2011) ett företags tidigare användande av KTA som instrument för användandet under finanskrisen. Giltigheten i detta instrument ifrågasätts dock av Bellman m.fl (2015) och Cahuc m.fl. (2018).

5. Lärdomar från finanskrisen

5.1 Sysselsättningseffekter

5.1.1 Sammantaget positiva sysselsättningseffekter under finanskrisen

Samtliga makrostudier indikerar att KTA sammantaget bidrog till positiva sysselsättningseffekter under krisåren 2008–2009. Resultaten visar att KTA minskade sysselsättningen (antal personer med ett jobb) känslighet för BNP-variationer (det vill säga motsvarande ett negativt estimat av γ_2 i ekvation (1)).

Tabell 4 återger de huvudsakliga resultaten från Boeri & Bruecker (2011) för krisåren 2008–09. Den totala sysselsättningseffekten är positiv för alla länder, men i vissa fall försumbar. Estimatet för Tyskland och Frankrike indikerar att varje person i KTA förhindrade 0,2 uppsägningar (estimerat antal jobb, 300', dividerat med antal personer i KTA, 1478'). För till exempel Norge bidrog dock varje person i KTA – enligt estimatet – till att rädda endast 0,03 jobb (585/18 152). Notera dock att antalet räddade jobb är prediktioner baserat på en estimerad modell. För enskilda länder kan dessa prediktioner innehålla stora fel, vilket potentiellt kan förklara varför KTA i tabell 4 för vissa länder framstår som orimligt effektivt (till exempel Irland) eller ineffektivt (till exempel Norge).

Det är viktigt att betona att tabell 4 återger estimat av *kortsiktiga* sysselsättningseffekter – hur sysselsättningen påverkas med och utan KTA under krisåren 2008–09. De säger inget om hur arbetslösheten eller sysselsättningsnivån påverkas på lång sikt (till exempel 10 år) av KTA. Detta gäller samtliga studier som diskuteras i detta avsnitt, om inte annat anges. Estimatet fångar inte heller möjligheten att KTA främst senarelägger vissa uppsägningar.

Observera även att den totala effektiviteten av KTA överskattas i tabell 4. Antalet räddade jobb baseras där endast på användandet av KTA under åren 2008–09. Det fortsatta relativt höga användandet av KTA under återhämtningsfasen därefter, framför allt under 2010 (se tabell 2), bidrog sannolikt med negativa sysselsättningseffekter; detta diskuteras i efterföljande delavsnitt nedan.

Baserat på makroestimaten finner även Hijzen & Martin (2013) positiva sysselsättningseffekter av KTA under finanskrisen av ungefär samma storleksordning som i tabell 4. Även resultaten i makrostudierna av Cahuc & Carcillo (2011) samt Brey & Hertweck (2018) är i stort konsistenta med resultaten i tabell 4.

Även företagsstudier för Tyskland, Frankrike och Italien påvisar positiva sysselsättningseffekter under finanskrisen. Boeri & Brueckers (2011) estimat för Tyskland implicerar mer positiva effekter än makroestimaten, med 0,35 i stället för 0,2 räddade jobb per person i KTA.⁹ Företagsstudien på franska data av Cahuc m.fl. (2018) indikerar liknande sysselsättningseffekter för Frankrike som i makrostudierna, med i genomsnitt 0,17 räddade jobb per person i KTA under finanskrisen.

Resultaten från den italienska företagsstudien av Giupponi & Landais (2018) för åren 2005–2015 är svårare att jämföra med övriga studier på grund av landets långvariga kris

⁹ Dessa estimat kritiserar dock av Bellman m.fl. (2015) och Cahuc m.fl. (2018); se fotnot 8.

och fortsatt mycket stora användande av KTA under flera år. Enligt författarna var 4,6 procent av arbetskraften i KTA så sent som 2013 till en kostnad motsvarande 0,5 procent av BNP(!). Resultaten indikerar att företag med KTA har 20 procent högre sysselsättning under stödperioden. Däremot är effekterna på sysselsättningen i ekonomin som helhet oklara eftersom det italienska stödet främst förefaller bidra till att senarelägga företagens uppsägningar; detta diskuteras även nedan.

Tabell 4: Estimerat antal räddade jobb under finanskrisen (2008–09) från Boeri & Bruecker (2011)

Land	Antal räddade jobb 2008–09	Antal personer med KTA	Personer med KTA, heltidsekvivalenter
Belgien	107 211	279 643	108 586
Canada	7 441	59 160	15 173
Danmark	6 045	11 825	-
Finland	42 809	39 466	35 833
Frankrike	58 252	252 000	57 291
Irland	29 515	17 671	-
Italien	321 370	748 327	575 303
Japan	33 692	2 547 006	684 147
Luxemburg	552	7 829	-
Norge	585	18 152	15 687
Portugal	358	6 144	5 000
Tyskland	300 111	1 478 388	399 165
Österrike	11 581	37 844	6 628

Anm. Antal personer med KTA härrör till det kvartal då användandet var som högst i respektive land. Antal personer med KTA i heltidsekvivalenter anger antal personer med motsvarande 100 procent nedsatt arbetstid. Detta är i sin tur baserat på estimerad genomsnittlig nedsatt arbetstid för de ingående länderna från Hijzen & Venn (2011). Notera att dessa estimat är förknippade med osäkerhet då uppgifter på faktisk nedsatt arbetstid generellt saknas för de ingående länderna.

Källa: Boeri & Bruecker (2011)

5.1.2 De positiva sysselsättningseffekterna härrör främst från nedgångsfasen

Jämförelser av antal personer i KTA och antalet räddade jobb i tabell 4 visar på betydande skillnader i stödets effektivitet mellan länder. Dessa skillnader kvarstår när antalet personer i KTA mäts i heltidsekvivalenter (motsvarande 100 procent arbetstidsnedsättning för en person, se sista kolumnen).

Att KTA var mer effektivt i vissa länder under finanskrisen förklaras av hur användandet av KTA varierar med BNP-förändringar. Systemet var mer effektivt ju högre användandet av KTA var i samband med stora BNP-fall och ju lägre användandet var under de kvartal som BNP växte (Boeri & Bruecker, 2011; Hijzen & Martin, 2013; Brey & Herweck, 2018).

Utifrån ekvation (1) fångas dessa effekter av uttrycket $(\gamma_1 + \gamma_2 \Delta Y_{it}) \cdot KTA_{it}$. I Boeri & Bruecker (2011) är estimaten av γ_1 och γ_2 båda statistiskt signifikant negativa och implicerar att BNP behöver minska med minst 1,5 procent på kvartalsbasis för att KTA ska medföra positiva sysselsättningseffekter. Vid mindre BNP-fall medför KTA således

negativa sysselsättningseffekter. Vid BNP-fall på minst 1,5 procent förstärks dock den positiva effekten av ett högre upptag i KTA.

Den exakta storleken på det nödvändiga BNP-fallet är naturligtvis behäftat med osäkerhet.¹⁰ Men utifrån de sammantagna resultaten i den tillgängliga forskningen kring finanskrisen är det relativt tydligt att KTA i genomsnitt medförde negativa sysselsättningseffekter under kvartal med växande BNP.

5.1.3 Sannolikt starkare inläsningseffekter vid en ekonomisk återhämtning

Att KTA ger negativa effekter vid mer positiv BNP-utveckling kan bero på att de negativa inläsningseffekterna då dominerar de positiva effekterna av färre uppsägningar. Det vill säga, de estimerade negativa effekterna när ekonomin växer kan vara en konsekvens av att stödet i hög grad förhindrar allokering av arbetskraft från krympande till expanderande företag (Hijzen & Martin, 2013). Detta har också motiverat OECD:s tidigare rekommendation att KTA i första hand ska användas under ekonomiska nedgångsfaser och under en begränsad tidsperiod (OECD, 2009, 2010). Tydlig empiri kring vilka specifika mekanismer som bidrar till de estimerade negativa estimerade under finanskrisens återhämtningsfaser saknas dock i litteraturen.

5.1.4 Mer positiva sysselsättningseffekter vid en "lagom" lång lågkonjunktur

Enligt Hijzen & Martin (2013) förväntas mycket korta lågkonjunkturer (faktisk BNP ligger kortvarigt under potentiell BNP) medföra stora dödviktskostnader av KTA, i termer av att stöd betalas till jobb som företagen ändå skulle ha behållit. Baserat på estimat av dynamiska ekonometriska modeller – som tillåter för persistens och olika tidsförskjutningar i effekter från BNP och KTA – simulerar författarna effekten av KTA i tre olika scenarier. I den första, där BNP faller under ett första kvartal men sedan omedelbart återhämtar sig, medför KTA relativt små sysselsättningseffekter. Dödviktskostnaderna uppskattas då kunna uppgå till över 70 procent. I den andra simuleringen antas att den ekonomiska återhämtningen tar längre tid (tre kvartal). KTA har då större effekter på sysselsättningen och lägre dödviktskostnader. Mest effektiv – och konsistent med diskussionen ovan – är dock KTA i den simulering där återhämtningen tar tid (tre kvartal), men stödet endast finns tillgängligt under kvartalet med fallande BNP.

Enligt Hijzen & Martin (2013) är en möjlig tolkning av resultaten att det är ineffektivt för företag att justera personalstyrkan vid korta ekonomiska nedgångar. Att säga upp och senare rekrytera och lära upp ny personal kan innebära betydande kostnader. Vid kortvariga nedgångar kan det därför, även i avsaknad av stöd, vara mer lönsamt för företagen att behålla personal men justera faktiskt arbetade timmar (genom att personalen har för lite att göra). Den nationalekonomiska litteraturen visar också generellt att företag har incitament att behålla mer personal vid en konjunkturedgång än vad som är motiverat av produktionsnivån – så kallad "labour hoarding"; se till exempel Cahuc m.fl. (2014) för en översikt.

¹⁰ Boeri & Brueckers (2011) estimat att BNP behöver minska med minst 1,5 procent för att KTA ska ge positiva sysselsättningseffekter har ett 95-procentigt konfidensintervall enligt [-2,61, -0,39].

Resultaten för Italien i Giupponi & Landais (2018) indikerar å andra sidan att KTA också har betydande dödviktseffekter vid ihållande ekonomiska nedgångar som varar flera år. Stödet riskerar då att främst skjuta upp ofrånkomliga uppsägningar. Det indikerar att KTA kan vara som mest effektivt vid "lagom" långa ekonomiska nedgångar.

5.1.5 Avtagande effektivitet vid högre användande?

Balleer m.fl. (2016) uppmärksammar att det ökade användandet av KTA i Tyskland under finanskrisen inte bara beror på det försämrade ekonomiska läget utan också på tillfälliga lättnader i kvalifikationskrav och extra statliga subventioner. Baserat på estimerade tidsseriemodeller finner de att det ökade användandet till följd av dessa tillfälliga förstärkningar av systemet inte förefaller ha bidragit alls till de positiva sysselsättningseffekterna. Antal räddade jobb skulle således varit densamma utan ett tillfälligt mer generöst system, men till lägre kostnad. Baserat på en simulerad teoretisk sökmodell argumenterar författarna för att framåtblickande företag främst beaktar hur permanenta regler påverkar värdet av befintliga och framtida matchningar. Det gör att tillfälligt mer generösa regler främst bidrar till att subventionera jobb som ändå skulle ha överlevt.

Dessa resultat för Tyskland motsägs dock av Gehrke & Hochmuth (2021). Baserat på andra sorters tidseriemodeller drar de slutsatsen att tillfälligt mer generösa system har betydande positiva sysselsättningseffekter, givet att den ekonomiska nedgången är tillräckligt djup.

Den till synes enda makrostudien på området av Brey & Hertweck (2018) är dock mer i linje med resultaten i Balleer m.fl. (2016). De finner icke-linjära sysselsättningseffekter av KTA under finanskrisen. Den positiva effekten av ytterligare en person med KTA var störst vid låga upptag för att sedan bli svagare. Vid tillräckligt många personer i KTA bidrog ytterligare en person med stöd inte till några sysselsättningseffekter alls. Utifrån detta ifrågasätter författarna effektiviteten av att göra KTA mer generöst vid ekonomiska kriser för att på så sätt öka användandet av stödet.

Sammantaget är resultaten för Tyskland känsligt för val av tidsseriemodell. Den mest relevanta tillgängliga makrostudien ger dock stöd för att KTA:s positiva effekter avtar med andelen personer i systemet. Det begränsade antalet studier och de motsägande resultaten medför dock att det är svårt att dra några tydliga slutsatser.

5.1.6 Inga negativa sysselsättningseffekter för tillfälligt anställda

I flertalet länder har tillfälligt anställda (visstids- och timanställda) ofta inte rätt till KTA (genom till exempel krav på att den anställde är kvalificerad för A-kassa). Som diskuterades i avsnitt 2 kan det potentiellt medföra negativa sysselsättningseffekter för tillfälligt anställda om stödet bidrar till att företag väljer att behålla fast anställd personal på bekostnad av tillfälligt anställd personal.

En tydlig lärdom från forskningen kring finanskrisen är dock att KTA inte hade några sysselsättningseffekter alls för tillfälligt anställda (Hijzen & Venn, 2011; Boeri & Bruecker, 2011; Cahuc & Carcillo, 2011; Cahuc m.fl., 2018). KTA medförde således inte några tydliga undanträngningseffekter för tillfälligt anställda.

5.1.7 Rätt till KTA för tillfälligt anställda behöver inte ge positiva effekter

Tillgängliga resultat indikerar att tillgången till KTA för tillfälligt anställda inte nödvändigtvis medför positiva sysselsättningseffekter för denna grupp. I Tyskland och Frankrike möjliggjordes KTA för tillfälligt anställda under finanskrisen. Dock utan några märkbara effekter på deltagandet eller med några positiva sysselsättningseffekter bland de tillfälligt anställda (Boeri & Bruecker, 2011; Cahuc m.fl., 2018). En möjlig förklaring är att arbetsgivare har svaga incitament att använda KTA för tillfälligt anställda på grund av låga uppsägnings- och anställningskostnader för den typ av jobb där denna anställningsform är mer vanligt (Hijzen & Venn, 2011).

5.1.8 Oklart om KTA motverkar en långvarig uppgång i arbetslösheten

Ett argument för KTA är att det genom att förhindra en kraftig ökning i arbetslösheten också kan förhindra en långvarigt högre arbetslöshet – förhindra så kallad persistens i arbetslösheten. Detta är dock ett område där det i stort saknas tydliga analyser. Simuleringsresultat i Cooper m.fl. (2017) indikerar att KTA kan motverka en mer långvarig uppgång i arbetslösheten. Simuleringsresultat i Hijzen & Martin (2013), baserat på regressionsresultat, indikerar också att KTA kan medföra mer långvarigt positiva sysselsättningseffekter, men bara om stödet i huvudsak används under den ekonomiska nedgångsfasen. Används stödet i betydande omfattning även under återhämtningsfasen finns inga mer ihållande positiva effekter.

Ett argument för varför KTA kan förhindra persistens i arbetslösheten är att uppsägningar riskerar medföra långvarigt negativa effekter på individers framtida arbetsmarknadsutfall; se avsnitt 2. Kausala effekter av KTA på individers långsiktiga arbetsmarknadsutfall förefaller dock endast ha studerats för Italien, av Giupponi & Landais (2018). Bristen på forskning förklaras sannolikt av brist på data, i termer av att uppgifter kring tidigare användande av KTA saknas på individnivå.

Resultaten för Italien indikerar positiva individeffekter under den tid stödet uppbärs, men att utfallen därefter inte skiljer sig mellan individer med och utan KTA. Med andra ord, i Italien fanns det inga uppenbara långsiktigt positiva individeffekter av att anställda fick behålla sina jobb via KTA under finanskrisen. Det talar emot att KTA motverkar en långvarig uppgång i arbetslösheten. Som diskuteras ovan är det dock svårt att dra slutsatser kring effekter av KTA i andra länder utifrån de italienska resultaten.

Sammantaget är kopplingen mellan KTA och arbetslöshetens persistens under finanskrisen ett område där betydligt mer forskning behövs för att kunna dra några slutsatser.

5.2 KTA:s produktivitetseffekter kopplat till finanskrisen

Som diskuteras i avsnitt 2 riskerar KTA bidra till sämre resursallokering och därmed sämre produktivets- och BNP-utveckling. Samtidigt motiveras kostnaden för KTA ofta av att systemet kan påskynda en ekonomisk återstart och förhindra kapitalförstöring, inklusive värdet av humankapital. En brist i litteraturen är att få studier empiriskt har

undersökt ovanstående mekanismer och effekter kopplat till KTA. Nedan redovisas tillgänglig relevant forskning för finanskrisen.

5.2.1 Inlåsnings och negativa produktivitetseffekter i Italien

Den italienska studien av Giupponi & Landais (2018) finner att ett ökat användande av KTA på en lokal arbetsmarknad har betydande negativa effekter på sysselsättningen i mer produktiva företag på samma lokala arbetsmarknad. Inlåsnings av arbetskraft i lågproduktiva företag medförde således en ineffektiv resursallokering i Italien under finanskrisen. Estimatet implicerar att en procentenhets ökning i andelen anställda med KTA under en period medför cirka två procents minskning i den totala faktorproduktiviteten på regional nivå under samma period. Det är dock återigen svårt att dra generella slutsatser kring finanskrisen baserat på Italien på grund av landets långvariga nedgång och strukturella problem.

5.2.2 Bidrag till att återstarta franska företag

Resultaten för Frankrike i Cahuc m.fl. (2018) indikerar i stället att KTA bidrog till en snabbare tillväxt efter krisen bland företag med de största omsättningsfallen. Det vill säga, bland de företag som upplevde de största omsättningsfallen, uppvisar företag med KTA en snabbare återhämtning efter krisen än företag med samma omsättningstapp som inte använde KTA. Enligt författarna indikerar även deras resultat att användandet av KTA bland företag främst berodde på dessas tillfälliga svårigheter och inte långsiktiga strukturella problem. Deras empirisk analys innehåller dock inte några direkta estimat av inlåsnings- eller produktivitetseffekter, så som i Giupponi & Landais (2018).

Cahuc m.fl. (2018) lyfter även fram att jämförelsevis få franska företag använde KTA under finanskrisen – andelen av de anställda med stöd var som mest en procent även när krisen var som djupast – och att det begränsande användandet kan ha bidragit till de positiva genomsnittliga effekterna under finanskrisen. Detta resonemang är även konsistent med de forskningsresultat som indikerar avtagande positiva sysselsättningseffekter av KTA (se ovan) och att ett stort användande av KTA kan bidra till mer betydande inlåsnings effekter.

5.2.3 Finns det tyska "miraklet", egentligen?

Den intressantaste studien kring kopplingen mellan KTA och BNP-förändringar är Cooper m.fl. (2017). De undersöker produktivitetseffekter av KTA i Tyskland under finanskrisen och återhämtningen 2010 genom en kombination av empiri och teoretiska modeller. Baserat på rikare företagsdata än tidigare tyska studier estimeras/kalibreras i ett första steg parametrarna i en omfattande sökmodell. Modellen används sedan för att simulera utfall med och utan KTA.

I likhet med tidigare forskning visar resultaten att KTA kan rädda jobb under en ekonomisk kris. Resultaten indikerar att arbetslösheten under finanskrisen hade varit fyra procentenheter högre i Tyskland i avsaknad av KTA.

Den minskade arbetslösheten kommer dock i form av en kostnad via minskad produktion/BNP. Mekanismen är densamma som diskuteras ovan: KTA har en negativ påverkan på faktorallokeringen i ekonomin genom att förhindra flödet av arbetskraft från lågproduktiva företag till högproduktiva företag.

Den negativa BNP-effekten finns, enligt den teoretiska modellen och simuleringarna, även under en nedgångsfas. Baserat på modellen predikteras att utan KTA hade BNP minskat med 5,3 procent i stället för 6,9 procent första kvartalet 2009. Denna effekt beror dels på att det totala (faktiska) antalet arbetade timmar i ekonomin ytterligare minskar till följd av KTA, dels på grund av produktionen bland de mest produktiva företagen bromsas.

En orsak till det stora intresset kring KTA i både forskning och media har varit att Tyskland trots ett stort BNP-fall under 2009 lyckades undvika samma ökning av arbetslösheten som länder med mindre BNP-fall. Det stora användandet av KTA har då ofta framhållits som förklaringen till det tyska "miraklet".

Resultaten pekar dock på att det möjligen är inkorrekt att säga att arbetslösheten i Tyskland ökade mindre än i andra länder *trots* ett större fall i BNP. Enligt Cooper m.fl. (2017) var i stället det större fallet i BNP priset som betalades för att hålla nere arbetslösheten. Ur den synvinkeln försvinner "miraklet" för Tyskland. I avsaknad av KTA hade, enligt modellen, både BNP-fallet och arbetslöshetsutveckling i Tyskland varit mer likvärdig med andra länder där KTA sänkades eller utnyttjades i mindre utsträckning under finanskrisen. Notera dock att resultaten i Cooper m.fl. (2017) bygger på en teoretisk modell – vilken per definition är en förenkling av verkligheten – och bortser från flera potentiellt viktiga faktorer, till exempel värdet av att behålla företagsspecifikt humankapital.

6. Möjliga utfall i Sverige under pandemin

6.1 Det svenska systemet för stöd vid korttidsarbete

I Sverige började statligt stöd vid korttidsarbete för första gången att användas (retroaktivt) från 16 mars 2020. Systemet bygger på det förslag till ett öppet och permanent system för KTA som togs fram av *Utredningen om ett mer konkurrenskraftigt stöd vid korttidsarbete* (SOU 2018:66). Under pandemin har systemet dock tillfälligt förstärkts med högre andel statligt stöd.¹¹ Vidare har den ordinarie möjligheten till arbetstidsnedsättning på 20, 40 och 60 procent förstärkts med möjlighet till 80 procents nedsättning under maj–juli 2020 samt januari–juni 2021. Karensregler, vilka ursprungligen var 24 månader utan KTA efter maximalt 9 månaders stöd, är tillfälligt slopade, vilket i nuläget möjliggör för företag att uppbära stöd hela perioden mars 2020–juni 2021.¹²

Sedan 1 januari 2014 finns även ett svenskt system för korttidsarbete där stöd endast får lämnas om det råder en synnerligen djup lågkonjunktur eller är sannolikt att en sådan är nära förestående. Detta system har hittills aldrig aktiverats.

Under finanskrisen tecknades krisavtal inom delar av industrin vilket möjliggjorde sänkt arbetstid och lön för anställda (se Medlingsinstitutet, 2020). Detta var dock rena partsöverenskommelser, där staten inte stod för någon del av kostnaden för den nedsatta tiden.

Beräkningar av kostnaden för den nedsatta arbetstiden utgår enligt systemet under pandemin från arbetstagarens bruttolön (upp till ett tak på 44 000 kronor i månaden) plus lagstadgade arbetsgivaravgifter på 31,42 procent på bruttolönen. Fram till sista juni 2021 subventionerar staten 75 procent av kostnaden för den nedsatta tiden. Om inga ytterligare ändringar görs kommer subventionen därefter vara en tredjedel av den nedsatta tiden.

Fördelningen av övriga kostnader mellan arbetsgivare och arbetstagare varierar med graden av nedsättning. Med en subventionsgrad på 75 procent och en arbetstidsförkortning på 40 procent står arbetsgivaren för 10 procent av kostnaden för den nedsatta tiden (betalar lön och lagstadgade arbetsgivaravgifter på dessa 10 procent). Arbetstagarens ersättningsgrad uppgår till 85 procent (det vill säga en kostnad på 15 procent av den nedsatta arbetstiden, se till exempel Proposition 2020/21:83).

Ovanstående siffror och förarbetena till nuvarande system kan dock sägas underskatta företagens genomsnittliga kostnadsandel och därmed företagets incitamenten att begränsa tiden med KTA. Detta eftersom företag som är anslutna till ett kollektivavtal förutom lagstadgade arbetsgivaravgifter även har avgifter i form av bl.a. avtalsförsäkringar och premier till avtals- eller tjänstepension. Storleken på dessa

¹¹ Se till exempel Proposition 2020/21:83, Proposition 2020/21:132 samt Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU44.

¹² För företag som påbörjade KTA under mars 2020 uppgår den maximala stödperioden till 16 månader, i annat fall till t.o.m. sista juni 2021 eller maximalt nio månader (dock med 33 procents statlig subvention fr.o.m. juli 2021).

förhandlas av arbetsmarknadens parter och varierar mellan avtal. År 2020 uppgick den högsta avtalade avgiften till cirka 15 procent av bruttolönen, vilket ger totala "sociala avgifter" om maximalt 46,42 procent.¹³ Givet denna siffra blir statens subvention 67 procent. Vid 40 procents nedsatt arbetstid blir arbetsgivarens kostnadsandel i stället 18 procent medan arbetstagaren som förut står för 15 procent av kostnaden.¹⁴ Arbetsgivarens del av kostnaden av 40 procents nedsatt arbetstid hamnar således i intervallet 10–18 procent, när avtalade avgifter också inkluderas.

Slutligen kategoriserade tabell 1 i avsnitt 3 olika länders system för KTA under finanskrisen utifrån två index för "Behörighetskrav" och "Fortsättningskrav". Som en jämförelse ger samma klassificering av det svenska systemet under pandemin ett värde för behörighetskrav och fortsättningskrav på 67 procent¹⁵ respektive noll procent¹⁶. Det förra är i linje med flertalet länder under finanskrisen, medan de svenska fortsättningskraven i jämförelse framstår som låga.

6.2 Hur relevant är finanskrisen för att säga något om förväntade effekter av KTA under pandemin?

6.2.1 KTA mer vanligt i tjänstesektorn under pandemin

Under finanskrisen var KTA internationellt nästan helt koncentrerat till tillverkningsindustri (Hijzen & Venn, 2011), medan även tjänstesektorn i Sverige använt KTA i betydande omfattning under pandemin. Enligt Tillväxtverket har mest stöd för KTA i antal kronor så här långt beviljats till tillverkningsindustrin, följt av företag inom handel.¹⁷ I tillverkningsindustrin förefaller KTA dock i huvudsak ha använts under pandemins inledningskede.¹⁸ Detta är också konsistent med den kraftigt fallande

¹³ Enligt <https://www.ekonomifakta.se/fakta/skatter/skatt-pa-arbete/sociala-avgifter-over-tid/> 2021-04-20.

¹⁴ Som förenklat exempel, antag att arbetstagarens bruttolön är 250 kronor. Den bruttolön som motsvarar 40 procents arbetstid är då $0,4 \cdot 250 = 100$ kronor. Med avtalade avgifter motsvaras den totala kostnaden för den nedsatta arbetstiden på 40 procent då av $100 \cdot 1,4642 = 146,42$ kronor. Statens subvention är $0,75 \cdot 100 \cdot 1,3142 = 98,565$ kronor, där 1,3142 motsvarar lagstadgade arbetsgivaravgifter, vilket motsvarar en subvention på $(98,565/146,42) \cdot 100 = 67$ procent. Vid 40 procents nedsättning minskar, enligt gällande regler, arbetstagarens bruttolön alltid med 15 procent, varför arbetstagaren alltid betalar 15 procent av den nedsatta tiden oavsett storleken på de sociala avgifterna. Den kvarvarande kostnaden blir då 18 procent ($100 - 67 - 15$), vilken betalas av arbetsgivaren.

¹⁵ I Sverige behöver fackföreningar eller arbetstagare ge samtycke till KTA. Däremot finns inget krav på att arbetstagare behöver ha rätt till A-kassa, men däremot får tillfälligt eller timanställda endast uppbära KTA i den mån de är verksamhetskritiska för företaget, vilket i praktiken gör det till ett likvärdigt krav. Under 2020 har företag som ansöker om KTA inte behövt bifoga någon form av redogörelse/bevis för att de har tillräckliga ekonomiska svårigheter när de ansökt om stöd hos Tillväxtverket; se fotnot 27. Utifrån detta skulle Sverige uppfylla två av tre kriterier vad gäller behörighetskrav och därmed få ett indexvärde på 67 procent; se vidare avsnitt 3. Här, och i tabell 1 generellt, går det dock naturligtvis att ifrågasätta att de tre kriterierna ska ha samma vikt – det förefaller inte orimligt att kraven på ekonomiska svårigheter borde ges betydligt högre vikt.

¹⁶ Indexet ökar för vart och ett av följande krav: 1) De med KTA måste delta i utbildning; 2) företaget behöver ta fram en återhämtningsplan 3) uppsägningar är förbjudet i samband med KTA, och 4) De på KTA måste aktivt söka nytt eller kompletterande arbete. Under pandemin uppfyller det svenska systemet inte något av dessa krav, och får således värdet noll.

¹⁷ Enligt Tillväxtverket https://tillvaxtdata.tillvaxtverket.se/tillvaxtdata_publick#page=c585403b-7cd7-4551-b15f-de79799a3bda 2021-04-06.

¹⁸ Denna typ av månadsstatistik är ännu inte tillgänglig från Tillväxtverket, men tillgängliga uppgifter om det totala beviljade stödbeloppet till tillverkningsindustrin har i stort varit oförändrat efter sommaren 2020; för

industriproduktionen/-konjunkturen under pandemins inledning (andra kvartalet 2020) följt av den snabba återhämtningen därefter (tredje kvartalet 2020); se till exempel Konjunkturinstitutet (2021a) samt SCB:s konjunkturindikatorer (www.scb.se). Med hänsyn tagen till antalet anställda i olika branscher har dock, enligt Finansdepartementet, mest stöd för korttidsarbete så här långt gått till företag inom kultur, nöje och fritid samt inom hotell och restaurang.¹⁹

6.2.2 Den tudelade ekonomin talar för negativa inläsningseffekter även under pandemin

Efter krisens inledande akuta skede har den ekonomiska utvecklingen varit tudelad (Proposition 2020/21:100). Tillverkningsindustrin har snabbt återhämtat sig. Pandemin har haft tydliga heterogena effekter på tjänstesektorn, med minskad omsättning för tjänster som bygger på sociala kontakter och resor men ökad omsättning för varor som vi konsumerar hemma (se till exempel Swedbank 2020).

De heterogena effekterna för tjänstesektorn har inneburit att närliggande delbranscher i flera fall har haft märkbart olika utveckling. Handelssektorn utgör ett tydligt exempel. Där har efterfrågan på varor som kläder och skor minskat medan omsättningen stigit för livsmedel, hemelektronik och "hemmafaktiviteter" (Swedbank, 2020). Ett annat exempel är transportsektorn. Budbils- och kurirföretag är den bransch som ökade sin omfattning allra mest under 2020, med en tillväxt på 87 procent.²⁰ Samtidigt har omsättningen i taxibranschen minskat med 43 procent under samma period.²¹

Att efterfrågan är opåverkad eller påverkas positivt för vissa sektorer talar för att KTA medfört negativa inläsningseffekter även under pandemin. Att dessutom närliggande delbranscher påverkas märkbart olika gör att det inte kan uteslutas att de negativa sysselsättningseffekterna av KTA kan vara mer omfattande än under finanskrisen. Detta eftersom företag inom närliggande delbranscher generellt uppvisar hög arbetskraftsrörlighet sinsemellan (Tillväxtanalys, 2021). Effekten av detta kopplat till KTA under pandemin är dock naturligtvis förknippad med stor osäkerhet.

6.2.3 Mer positiva effekter av KTA under den ekonomiska nedgångsfasen jämfört med finanskrisen?

Det kan inte uteslutas att de positiva sysselsättningseffekterna av KTA under ekonomins nedgångsfas – vilken så här långt inföll under andra kvartalet 2020 (se nedan) – var mer positiva än under finanskrisens nedgångsfas. Införandet av rekommendationer och restriktioner innebar plötsliga och kraftfulla fall i efterfrågan för många företag. Det avspeglas av en kraftig ökning av konkurser under april 2020 för företag inom handel samt hotell och restaurang (Tillväxtanalys, 2020). Sannolikt hade konkurserna varit än fler om inte KTA möjliggjort för företagen att snabbt minska på personalkostnaderna,

aktuella siffror se https://tillvaxtdata.tillvaxtverket.se/tillvaxtdata_public#page=c585403b-7cd7-4551-b15f-de79799a3bda.

¹⁹ Enligt finansministerns presentation 25 januari 2021, <https://www.regeringen.se/48fa7e/contentassets/ba74066b2de6469099a9bc765d49ed57/presentationbilder-sammanfattning-och-utfall-av-pandemiatgarder.pdf> 2021-04-06.

²⁰ Se <https://www.scb.se/om-scb/nyheter-och-pressmeddelanden/branscherna-som-gick-bast-respektive-samst-2020/> 2021-04-06.

²¹ Se <https://www.scb.se/om-scb/nyheter-och-pressmeddelanden/flygbranschen-stortdok-under-2020/> 2021-04-06.

framför allt för mindre företag som kan förväntas möta kreditrestriktioner. Enligt Industrins ekonomiska råd (2020) förefaller KTA dessutom påtagligt ha bidragit till att hålla ner antalet uppsägningar inom industrin under pandemins inledande fas.

6.2.4 Slutsatser kring sysselsättningseffekter jämfört med finanskrisen

Sammanfattningsvis kan sysselsättningseffekterna av KTA under pandemin vara såväl mer positiva som negativa jämfört med finanskrisen. Det är dock inte uppenbart att någon sida väger över. Det är även rimligt att utgå från att KTA liksom under finanskrisen var en mer effektiv sysselsättningsåtgärd under ekonomins initiala nedgångsfas än under efterföljande återhämtningsperioder – det finns i alla fall inget som uppenbart talar mot detta. I avsnitt 6.4 nedan används därför estimat från finanskrisen för att belysa ett möjligt sysselsättningsscenario till följd av KTA i Sverige under 2020.

6.2.5 Oklara produktivitetseffekter jämfört med finanskrisen

Det är svårare att uttala sig om produktivitetseffekter baserat på forskning kring finanskrisen. De direkta effekterna på BNP till följd av sämre resursallokering, i enlighet med Cooper m.fl. (2017), bör finnas även under pandemin. Denna syn är även konsistent med resultat i Arbetsförmedlingen (2021) som pekar på personalbrist inom flera yrken även under pandemin. Även Calmfors (2020) och Nordström-Skans (2020) betonar risken för negativa BNP-effekter till följd av att arbetskraft är inlåsta i företag med KTA under pandemin och att de anställda i princip erhåller subvention för att vara inaktiva. Enligt Calmfors (2020 s.42): "Även om arbetskraft på sikt ska återgå till samma sysselsättning som tidigare, uppstår en stor samhällsekonomisk kostnad om den under en förhållandevis lång övergångsperiod inte ägnar sig åt meningsfulla aktiviteter i form av arbete där efterfrågan finns (e-handel; vård och omsorg; logistik runt testning, smitt- och kontaktspårning; digitala konferenser; undervisning på olika nivåer och så vidare) eller investering i humankapital."

KTA kan dock även ge mer långvariga negativa produktivitetseffekter genom att förhindra och fördröja strukturomvandling som uppstår *till följd av* pandemin. Baserat på en surveyundersökning bland hushåll i fem europeiska länder²² drar Hodbod m.fl. (2020) slutsatsen att en betydande del av de förändrade konsumtionsmönstren under pandemin inte bara är tillfälliga utan delvis reflekterar långsiktigt förändrade preferenser. Hushåll förväntas till exempel konsumera färre restaurangbesök och i högre grad handla online även efter pandemin. Angående stödformer som KTA drar författarna därför slutsatsen (s. 45) "policies that support firms financially and support workers' wages under reduced hour schemes might create a long-run risk of zombie firms and mismatch unemployment.". Det vill säga, på grund av strukturomvandling till följd av pandemin riskerar KTA förlänga överlevnaden av långsiktigt olönsamma företag ("zombie firms"), vilket bidrar till långsiktigt negativa produktivets- och sysselsättningseffekter.

Baserat på en surveyundersökning drar vidare Barrero m.fl. (2020) slutsatsen att mängden hemmaarbete (distansarbete) kommer vara betydligt högre i USA efter jämfört med före pandemin, speciellt bland köpstarka hushåll. Det ger i sin tur medföljande stora effekter på vilka produkter som efterfrågas och vart dessa geografiskt efterfrågas. De

²² Frankrike, Tyskland, Italien, Nederländerna och Spanien.

estimerar bland annat att 32–42 procent av alla uppsägningar till följd av pandemin är jobb som aldrig kommer tillbaka. Utifrån detta dras slutsatsen (titel på uppsatsen): "COVID-19 Is Also a Reallocation Shock". Betydelsen av fortsatt hemmaarbete för skift av konsumtion bort från citykärnor till bostadsförorter belyses även av De Fraja m.fl. (2021) baserat på brittiska data – ett fenomen som de benämner "Zoomshock".

Arbetsförmedlingen (2021) argumenterar för att pandemin påskyndar strukturomvandlingen mot ökad digitalisering och automatisering. Industrins ekonomiska råd (2020, s.32) drar också slutsatsen att "Till viss del kan utvecklingen [inom tillverkningsindustrins delbranscher] betraktas som en förstärkning av den strukturomvandling som pågått under en längre tid."

Sammanfattningsvis indikerar så här långt den tillgängliga forskningen att vi kan förvänta oss strukturomvandling *till följd av* pandemin, potentiellt av betydande omfattning. Det innebär i så fall att KTA bidrar till att bromsa den långsiktiga strukturomvandlingen.

Det bör dock uppmärksammas att alla inte är övertygade om att KTA eller övriga företagsstöd bidrar till några betydande negativa långsiktiga effekter. En del ledande svenska ekonomer har i debatten hävdat att pandemin främst bör ses som en paus i den ekonomiska aktivitet som fanns innan pandemin och att företagsstöd därför inte har påtagliga negativa effekter på den långsiktiga strukturomvandlingen.²³ Om så är fallet kan i stället KTA främst bidra med positiva BNP-effekter genom att bevara företags-specifikt humankapital och genom att företag snabbare kan återstarta efter pandemin.

Sammanfattningsvis finns fortfarande en betydande osäkerhet kring omfattningen på pandemins långsiktiga effekter på ekonomins funktionssätt. Vidare är forskningen kring produktivitetseffekter under finanskrisen betydligt mindre än forskningen kring sysselsättningseffekter. Till detta tillkommer att nästan enbart tillverkningsindustrin använde KTA under finanskrisen medan även tjänstesektorn utnyttjat stödet under pandemin, vilket potentiellt kan implicera annorlunda produktivitetseffekter. I resterande del av detta avsnitt fokuseras därför främst på svenska sysselsättningseffekter av KTA.

6.3 Det svenska användandet av KTA förefaller känsligt för BNP-förändringar

Evidensen från finanskrisen pekar samstämmigt på att ett snabbt och kraftigt ökat användande av KTA under en initialt kraftig nedgångsfas i ekonomin bromsar ökningen i arbetslösheten och minskar fallet i sysselsättningsgraden. Däremot är sannolikt effekterna negativa under återhämtningsfasen – de kvartal som BNP ökar – eller vid

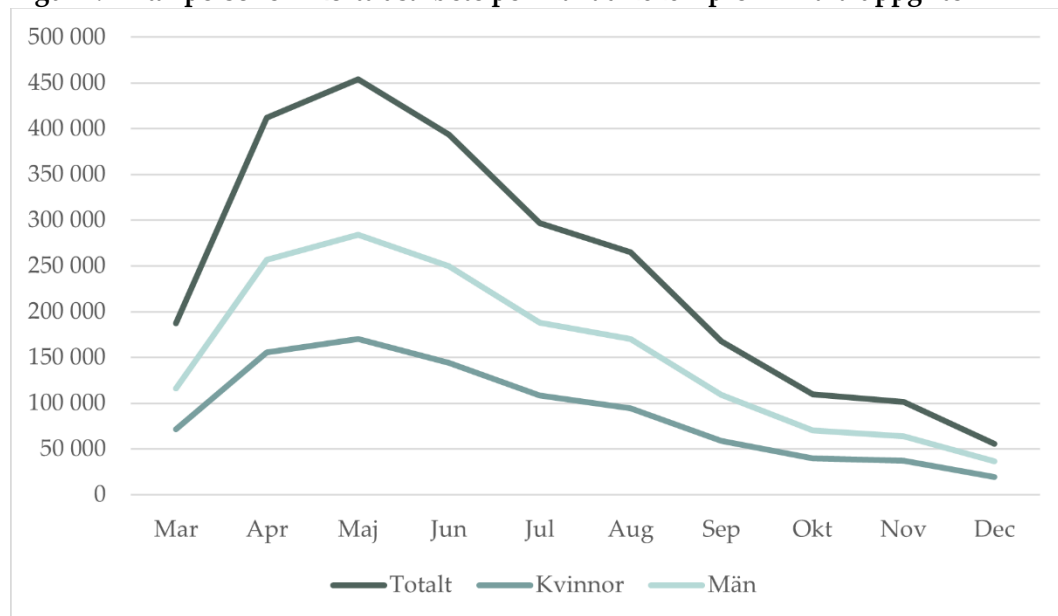
²³ Se till exempel SNS-seminarium med John Hassler 2020-04-02, <https://www.sns.se/artiklar/coronakrisen-hur-paverkas-ekonomin/>, 11:40 in i klippet och på visad presentation: "I vissa typer av kriser (tex 90-talskrisen) krävs att människor byter jobb och att många företag läggs ned och ersätts av andra – det är svårt och tar tid. Företagsstöd är då fel väg att gå. I denna kris finns inte sådana behov. Gamla jobben och företagen duger bra." I samma anda uttrycker Harry Flam 2021-02-16 angående förlängda stöd åt företag, enligt DI, "Företag som var lönsamma före pandemin bör vara lönsamma i normala omständigheter senare också. Då är det onödigt att de får gå i konkurs. Det skulle förstöra mycket kapital, relationer och kunskap", se <https://www.di.se/nyheter/tunga-ekonomer-okar-pressen-pa-regeringen-helt-enkelt-inte-acceptabelt/>

mindre ekonomiska nedgångar; enligt Boeri & Bruecker (2011) krävs ett BNP-fall på kvartalsnivå på minst 1,5 procent för att KTA ska ge positiva sysselsättningseffekter. Forskningen pekar således på att användandet av KTA snabbt ska öka vid ekonomiska nedgångar och sedan snabbt fasas ut under återhämtningsfasen. Det vill säga, sysselsättningseffekterna är mer positiva ju mer (inom rimliga gränser) känsligt användandet av KTA är för BNP-förändringar.

Figur 1 visar antal personer i Sverige som omfattas av korttidsarbete per månad 2020. Uppgifterna för slutet av året är med hög sannolikt underskattningar, eftersom Tillväxtverket ännu inte fått in alla uppgifter för årets sista månader. Data för det sista kvartalet bör därför tolkas med stor försiktighet.²⁴

Baserat på figur 1 uppgår det genomsnittligt antalet personer med KTA per månad under 2020 till cirka 244 000.²⁵ Antalet var dock betydligt högre under det andra kvartalet och var som högst under maj med över 450 000 personer i KTA. Figuren visar även att fler män än kvinnor deltagit i KTA under samtliga månader.

Figur 1: Antal personer i korttidsarbete per månad 2020 – preliminära uppgifter

Anm. Uppgifterna är preliminära och visar antalet personer som omfattas av korttidsarbete någon gång under respektive månad 2020 utifrån avstämnda perioder i inkomna och inlästa avstämningar. Det är troligt att uppgifterna underskattar omfattningen av korttidsarbete under årets sista månader eftersom alla avstämningar inte ännu har kommit in och lästs in i Tillväxtverkets databas. Notera även att vissa företag har sökt retroaktivt för december i samband med ansökan för korttidsarbete 2021 och dessa personer inte inkluderas i beräkningarna. Det innebär ytterligare underskattning av antalet personer med KTA i december.

Källa: Tillväxtverket (2021-04-27)

BNP-utvecklingen i Sverige under 2020 har sedan starten av pandemin uppvisat en tydlig men avstannad V-form; se tabell 5. I tabell 3 presenterades mått på hur känsligt det internationella användandet av KTA var för BNP-förändringar under finanskrisens

²⁴ I senare versioner av denna rapport kommer uppgifterna, när så är möjligt, att uppdateras och även kompletteras med data på genomsnittlig arbetstidsförkortning per månad.

²⁵ KTA var endast tillgängligt från de två sista veckorna i mars. Om mars exkluderas blir genomsnittligt antal permitterade per månad i stället cirka 251 000.

nedgångs- respektive återhämtningsfas. I tabell 5 görs motsvarande beräkningar för Sverige under 2020, men för varje enskilt kvartal.

Under coronakrisens nedgångsfas – här definierat som andra kvartalet 2020 – ökade enligt dessa beräkningar deltagandet i KTA med 1,21 procentenheter för varje procents fall i BNP (se tabell 5). Under tredje kvartalets ekonomiska återhämtning minskade deltagandet i KTA med 0,62 procentenheter för varje procents ökning i BNP. Estimatet för fjärde kvartalet bör inte ges någon tolkning, men visas ändå för fullständighetens skull. Tillgängliga uppgifter på antalet personer i KTA under sista kvartalet är sannolikt underskattningar (se ovan), vilket gör att förändringen i KTA blir för negativt. Till detta tillkommer att den marginella förändringen i BNP ökar risken för att mätfel ger felaktiga tecken på förändringen och/eller att kvoten blir påtagligt fel (SCB korregerar normalt denna typ av BNP-uppgifter löpande när mer data blir tillgängligt).

Estimaten i tabell 5 för andra och tredje kvartalet indikerar att användandet av KTA i Sverige så här långt är märkbart mer känsligt för såväl uppgångar som nedgångar i BNP jämfört med vad som gällde för samtliga länder under finanskrisen, med undantag för Belgien; se tabell 2 för jämförelser.

Tabell 5 indikerar dock även att användandet av KTA så här långt kan ha varit mer känsligt för nedgångar i BNP än uppgångar i densamma (andra kontra tredje kvartalet). Dock bör skillnader i siffror mellan enbart två kvartal tolkas med stor försiktighet. En möjlig förklaring till skillnaden skulle dock kunna vara att KTA under tredje kvartalet framför allt används av de sektorer som direkt påverkas av restriktioner, som hotell och restaurang, där efterfrågan därmed inte påverkas av BNP-utvecklingen för ekonomin som helhet. Samtidigt är KTA dock öppet att söka för alla företag och branscher, så detta är något som behöver undersökas när mer data blir tillgängligt.

Tabell 5: Förändring i KTA (procentenheter) för varje procents förändring i BNP på kvartalsnivå, Sverige 2020

Kvartal 2020	BNP-förändring i procent jämfört med föregående kvartal	Kvartalsförändring i användandet av KTA, procentenheter	Förändring i KTA för varje procents BNP-förändring
2	-7,6	9,2	1,22
3	6,4	-3,9	-0,61
4	-0,2	-3,4	-16,77*

Anm. Värderna i den sista kolumnen återger en förändring i BNP på minus en procent (kvartal 2 och 4) eller plus en procent (kvartal 3) multiplicerat med kvoten av kvartalsförändring i andelen anställda i KTA (förändring i procentenheter) och den procentuella förändringen i BNP på kvartalsnivå. Användandet av KTA under första kvartalet 2020 har satts till noll. Användandet av KTA på kvartalsnivå är baserat på månadsgenomsnittet under det aktuella kvartalet. Förändringen i KTA för fjärde kvartalet är sannolikt för negativt, eftersom uppgifterna på antal personer med KTA under dessa månader sannolikt är underskattningar. BNP-uppgifter är från Nationalräkenskaperna.

* Detta estimat bör inte ges någon tolkning, se huvudtexten.

6.4 Scenario för sysselsättningseffekter baserat på estimat från finanskrisen

6.4.1 Initialt stora positiva effekter följt av negativa effekter

För att belysa *möjliga* svenska sysselsättningseffekter av KTA så här långt används, utifrån ekvation (1), sambandet $(\gamma_1 + \gamma_2 \Delta Y_{it}) \cdot KTA_{it}$. Baserat på estimat i Boeri & Bruecker (2011) blir detta $(-0,310 - 0,213 \Delta Y_{it}) \cdot KTA_{it}$. Tabell 6 återger estimat för andra till fjärde kvartalet 2020, där ΔY_{it} ersatts med BNP-förändring i procent för det aktuella kvartalet och KTA_{it} av genomsnittlig andel anställda med KTA under kvartalet. Återigen bör uppgifterna kring antal personer med KTA under fjärde kvartalet tolkas med stor försiktighet.

Tabell 6 bör framför allt ses som pedagogiska exempel kopplat till lärdomar från finanskrisen. Eftersom siffrorna är baserade på estimat från finanskrisen kan den externa validiteten vara låg, det vill säga underliggande estimat kan vara giltiga för finanskrisen men inte nödvändigtvis giltiga för några andra kriser/länder/tidsperioder.²⁶ Som diskuteras ovan är det dock inte uppenbart om estimat från finanskrisen leder till under- eller överskattningar av KTA:s sysselsättningseffekter för Sverige under 2020. Om inget annat, bör estimaten i tabell 6 åtminstone kunna ses som kvalitativa (positiva eller negativa) prediktioner för förväntade sysselsättningseffekter under olika kvartal. Notera även att tabell 6, på samma sätt som tabell 4, fångar *kortsiktiga* sysselsättningseffekter – hur sysselsättningen möjligtvis varierar med och utan KTA under en lågkonjunktur men inte hur KTA påverkar sysselsättningen på längre sikt.

Tabell 6: Scenario för svenska sysselsättningseffekter baserat på estimat från finanskrisen

Kvartal 2020	Predikterat antal räddade jobb
2	546 000
3	-405 000
4	-25 000
Totalt	116 000

Anm. Baserat på estimat från Boeri & Bruecker (2011); se huvudtexten. Antalet räddade jobb är framräknat genom att multiplicera predikerad procentuell förändring av antalet anställda med antalet anställda föregående kvartal.

Enligt övningen i tabell 6 räddade KTA 546 000 jobb under andra kvartalet 2020, vilket motsvarar att sysselsättningen hade varit 12,0 procent lägre utan KTA. Under tredje och fjärde kvartalet har dock KTA enligt prediktionen bidragit negativt till sysselsättningen, motsvarande 430 000 färre jobb. Summan för 2020 är dock tydligt positiv, med 116 000 räddade jobb tack vare KTA.

Utifrån forskningen kring användandet av KTA under finanskrisen belyser tabell 6 återigen lärdomen att KTA förefaller vara effektivt ur ett sysselsättningsperspektiv vid

²⁶ Till detta tillkommer att det svenska värdet på variabeln *KTA* överstiger de värden som uppmätes under finanskrisen och därmed de värden som har producerat de underliggande estimaten, vilket ytterligare ökar osäkerheten kring giltigheten i prediktionerna.

ekonomiska nedgångar. Men också att användandet av KTA bör vara så lågt som möjligt vid ekonomiska återhämtningsfaser, det vill säga de kvartal då BNP växer.

Som betonas i Hijzen & Martin (2013) finns det starka skäl att anta att hela den positiva sysselsättningseffekten från andra kvartalet i tabell 6 inte realiserar under samma kvartal. Liksom att de negativa effekterna sannolikt också får genomslag med viss förskjutning. Övningen i tabell 6 bör därför främst tolkas som underliggande effekter av KTA från olika kvartal, vilka delvis är sammanflätade och realiserar gradvis över tid.

6.4.2 Möjligen liknande effektivitet som i Tyskland under finanskrisen

Makroestimat från finanskrisen indikerar att varje person i KTA i Tyskland räddade cirka 0,2 jobb; se tabell 4. Detta var baserat på totalt antal räddade jobb dividerat med antal personer i KTA när användandet var som högst.

I Sverige var användandet som högst under andra kvartalet, med i genomsnitt 420 000 personer per månad i systemet. Det indikerar på motsvarande sätt som i tabell 4 att varje person i KTA i Sverige under pandemin räddade 0,27 jobb ($116'/420'$). Estimaten indikerar således att KTA i Sverige under pandemin kan ha varit ungefär lika effektivt som användandet i Tyskland under finanskrisen.

6.4.3 Ytterligare skäl att tolka prediktionerna med stor försiktighet

De förstärkningar och ökad tillgänglighet av KTA som gjordes i samband med pandemins utbrott har med hög sannolikhet bidragit till att öka användandet av stödet. Jämfört med det ursprungliga förslaget höjdes statens subvention av den nedsatta arbetstiden från en tredjedel till 75 procent under 2020, en subventionsgrad som nyligen förlängts t.o.m. juni 2021. Enligt Ds 2020:28 har stöd för korttidsarbete under 2020 generellt beviljats utan krav på mer ingående bevis från företagen om att nödvändiga krav för att vara berättigad till stödet var uppfyllda.²⁷

Som diskuterades i avsnitt 5.1 finns viss evidens för att den positiva sysselsättningseffekten av KTA minskar vid mer omfattande användande. I det mån det stämmer, implicerar det avtagande effektivitet av att göra systemet mer generöst och tillgängligt i början av pandemin. Det talar i så fall för att de positiva siffrorna i tabell 6 kan vara överskattningar, potentiellt av betydande storlek. Det bör dock noteras att en tysk tidsseriestudie tvärtom indikerar tilltagande effektivitet av KTA givet en tillräckligt djup kris; se avsnitt 5.1.

²⁷ Enligt Ds 2020:28 s. 42: "Tillväxtverket har i ansökningsformuläret frågat arbetsgivarna om grundförutsättningarna för att stödet ska kunna betalas ut är uppfyllda; bl.a. att arbetsgivaren har fått tillfälliga och allvarliga ekonomiska svårigheter och att det finns avtal om korttidsarbete. Arbetsgivarnas jakande svar har lagts till grund för utbetalning av preliminärt stöd.", samt s.47 " Vi har fört fram att det förhållandet att Tillväxtverket inte i ansökan om stöd begär in bilagor som visar att grundförutsättningarna för stödet är uppfyllda inklusive avtal om korttidsarbete, försvårar kontrollen av att stödet endast betalas ut till mottagare som är berättigade till det.".

7. Reflektioner

Genomgången forskning pekar samstämmigt mot tre robusta resultat gällande sysselsättningseffekter av KTA under finanskrisen:

1. Stödet bidrog sammantaget till att rädda jobb under krisåren 2008–09.
2. Stödet gav generellt endast positiva sysselsättningseffekter i den ekonomiska nedgångsfasen. Under den ekonomiska återhämtningsfasen – kvartal med växande produktion – bromsade stödet i stället återhämtningen på arbetsmarknaden.
3. Stödet gynnade enbart personer med fasta anställningar och hade inga effekter på sysselsättningen bland personer med tidsbegränsade anställningar.

Sysselsättningseffekter och lärdomar av KTA under finanskrisen kan inte helt översättas till Sverige och pandemin 2020. De kan inte heller totalt avfärdas. Liksom under finanskrisen har coronakrisen haft en inledande fas där BNP faller kraftigt och på bred front. Det talar för positiva effekter av KTA genom att stödet initialt har förhindrat uppsägningar på bred front. Efter den initiala nedgångsfasen har flera sektorer återhämtat sig eller till och med blivit större än innan. Det talar för att KTA även under pandemin har fört med sig negativa inlåsnings effekter som riskerar ha bromsat arbetsmarknadens återhämtning under perioder med växande BNP.

Forskningsgenomgången visar på stora luckor i kunskapen kring möjliga produktivitetseffekter kopplat till användandet av KTA under finanskrisen. Det råder också stor osäkerhet kring i vilken utsträckning pandemin bidrar till att långsiktig förändra efterfrågan på olika typer av varor och tjänster och/eller påskyndar den sedan tidigare pågående strukturomvandlingen.

De slutliga produktivitetseffekterna kan dock i hög grad förväntas bero på hur länge företagen kan och vill fortsätta använda KTA. Ju längre tidsperiod desto längre hinner ekonomin i sin normala och ständigt pågående strukturomvandling. Längre perioder av användning riskerar att leda till längre "inlåsnings" av arbetskraft vilket medför att strukturomvandlingen i högre grad riskerar att halka efter. Situationen förvärras naturligtvis ytterligare om pandemin bidrar till att öka takten i strukturomvandlingen.

När detta skrivs talar mycket för att den svenska ekonomiska återhämtningen fortsätter under 2021, med viss ökning av BNP under första och andra kvartalet 2021 följt av hög tillväxt under andra halvåret. Konjunkturinstitutets senaste publicerade prognos från mars 2021 (Konjunkturinstitutet, 2021a s.5) pekar på att "Nyinkommen statistik och indikatorer tyder på att BNP åter börjat öka det första kvartalet i år.". Vidare steg den så kallade barometerindikatorn, som speglar stämningläget i ekonomin som helhet, kraftigt under april 2020 och visar på en pågående stark och bred ekonomisk uppgång (Konjunkturinstitutet 2021b).

Vår forskningsöversikt och den förväntade fortsatta påtagliga ekonomiska återhämtningen under 2021 pekar mot betydande risker med fortsatt stort användande av KTA. Ett medskick inför eventuella beslut om att ytterligare förlänga det förstärkta stödet för KTA är därför att beakta hur stödets sammantagna effekter påverkas av den makroekonomiska utvecklingen. Detta gäller naturligtvis även vid eventuella förstärkningar av systemet i samband med framtida ekonomiska kriser.

Vår slutsats är inte att det nödvändigtvis är fel att ge stöd till företag som fortsatt drabbas av ekonomiska konsekvenser till följd av pandemin. Särskilt inte om regeringens restriktioner är huvudorsaken till företagets svårigheter. Däremot vill vi peka på att stöd som villkoras med att företag behåller arbetskraft inte nödvändigtvis är det mest effektiva för vare sig sysselsättning eller produktivitet när ekonomin som helhet tydligt återhämtar sig.

För den enskilda individen som riskerar att bli uppsagd framstår naturligtvis fortsatta möjligheter till KTA som önskvärt. Samtidigt rapporterar Arbetsförmedlingen (2021b) en påtaglig ökning av långtidsarbetslösheten i spåren av pandemin. Det kan därför argumenteras för att det är mer rimligt och sannolikt mer effektivt att rikta arbetsmarknadsåtgärder mot svagare grupper på arbetsmarknaden snarare än mot dem som i nuläget har ett fast jobb. Som exempel argumenterar Forslund (2018) för att riktade anställningsstöd mot personer som står relativt långt från arbetsmarknaden generellt och på lång sikt har mer positiva sysselsättningseffekter än breda stöd som går till grupper med relativt god förankring på arbetsmarknaden.

Slutligen är det värt att notera att det stöd för korttidsarbete som infördes i mars 2020 i grunden är ett öppet och permanent system. Det vill säga, företag kommer framöver att kunna ansöka om stöd för korttidsarbete oavsett om det råder hög- eller lågkonjunktur, dock med en lägre andel statlig subvention än vad som gällt under pandemin. Eftersom systemet ännu inte har använts vid andra tillfällen än under pandemin, är det oklart hur hårda krav som i praktiken kommer att ställas för att företag ska godkännas för stöd under mer normala tider. Men om användningen av stödet inte blir försumbar pekar vår forskningsgenomgång mot en påtaglig risk för bromsad strukturomvandling och försämrad dynamik på svensk arbetsmarknad. Det är därför önskvärt med ytterligare diskussion kring vilka behörighetskrav som i praktiken fortsättningsvis ska gälla för det öppna och permanenta systemet, likväl som om Sverige överhuvudtaget bör ha ett sådant system.

Referenser

- Angrist J & Pischke J-S (2009). *Mostly Harmless Econometrics: An Empiricist's Companion*. Princeton: Princeton University Press.
- Arbetsförmedlingen (2021a). Omvärldsrapport 2021: Digitalisering, demografi och arbetsmarknadspolitik. Arbetsförmedlingen Analys 2021:4.
- Arbetsförmedlingen (2021b). Långtidsarbetslöshetens utveckling i spåren av pandemin: Rekordhög långtidsarbetslöshet riskerar att bita sig fast. Arbetsförmedlingen Analys 2021:6.
- Balleer A, Gehrke B, Lechthaler W & Merkl C (2016). Does Short-Time Work Save Jobs? A Business Cycle Analysis. *European Economic Review* 84, 99–122.
- Barrero, J, Bloom N & Davis S (2020). COVID-19 Is Also a Reallocation Shock. NBER Working Paper 27137.
- Bellmann L, Gerner H-D & Upward R (2015). The Response of German Establishments to the 2008-2009 Economic Crisis. I Commendatore P, Kayam S & Kubin I (red.). *Complexity and Geographical Economics: Topics and Tools*. Heidelberg: Springer.
- Boeri T & Bruecker H (2011). Short-Time Work Benefits Revisited: Some Lessons from the Great Recession. *Economic Policy* 26, 697–765.
- Brey B & Herweck M (2018). The Extension of Short-Time Work Schemes during the Great Recession: A Story of Success?. *Macroeconomics Dynamics* 24, 1–43.
- Burda, M & J Hunt (2011), "What Explains the German Labor Market Miracle in the Great Recession?", *Brookings Papers on Economic Activity* 2011, 273–335.
- Calmfors L (2020). Finanspolitik för ett starkare Sverige. I Eklund K (red.). *Omstartskommissionen – Idéer för ett starkare Sverige*. Stockholm: Ekerlids Förlag.
- Cahuc P (2019). Short-Time Work Compensation Schemes and Employment. IZA World of Labor 2019: 11v2.
- Cahuc P & Carcillo S (2011). Is Short-Time Work a Good Method to Keep Unemployment Down?. *Nordic Economic Policy Review* 1/2011, 133–165.
- Cahuc P, Carcillo S & Zylberberg A (2014), *Labor Economics*. Andra upplagan. Cambridge: MIT Press.
- Cahuc P, Kramarz F & Nevoux S (2018). When Short-Time Work Works. Banque De France Working Paper 692.
- Cooper R, Meyer M & Schott I (2017). The Employment and Output Effects of Short-Time Work in Germany. NBER Working Paper 23688.
- Ds 2020:28. Uppdrag om förhindrande av brott kopplade till de stödåtgärder med statsfinansiella och samhällsekonomiska konsekvenser som vidtas med anledning av det nya coronaviruset.

Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU44. Extra ändringsbudget för 2021 – Förlängda och förstärkta stöd vid korttidsarbete och omställningsstöd för företag med anledning av coronaviruset.

Forslund A (2018). Subventionerade anställningar: Avvägningar och empirisk evidens. IFAU Rapport 2018:14.

Gehrke B & Hochmuth B (2021). Counteracting Unemployment in Crises: Non-Linear Effects of Short-Time Work Policy. *Scandinavian Journal of Economics* 123, 144–183.

Giupponi G & Landais C (2018). Subsidizing Labor Harding in Recessions: The Employment & Welfare Effects of Short Time Work. CEP Discussion Paper 1585.

Hijzen A & Martin S (2013). The Role of Short-Time Work Schemes during the Global Financial Crisis and Early Recovery: A Cross-Country Analysis. *IZA Journal of Labor Policy* 2013, 1–31.

Hijzen, A & D Venn (2011), "The Role of Short-Time work Schemes during the 2008–09 Recession", OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 115.

Industrins ekonomiska råd (2009). Finanskrisens effekter på svensk industri. Rapport.

Industrins ekonomiska råd (2020). Industrin och pandemin. Rapport.

Jans A-C (2009). Konsekvenser av varsel och uppsägningar. Arbetsförmedlingen Working Paper 2009:3.

Konjunkturinstitutet (2021a). Konjunkturläget: Mars 2021. Rapport.

Konjunkturinstitutet (2021b). Konjunkturbarometern: April 2021. Rapport.

Medlingsinstitutet (2020). Pandemin och korttidsarbetet. Rapport.

Meghir C & Pistaferri L (2011). Earnings, Consumption and Life Cycle Choices. I Ashenfelter O & Card D (red.). *Handbook of Labor Economics* Vol 4b. Amsterdam: Elsevier.

Nordström-Skans O (2020). En arbetsmarknad för ett starkare Sverige. I Eklund K (red.). *Omstartskommissionen – Idéer för ett starkare Sverige*. Stockholm: Ekerlids Förlag.

OECD (2009). *Employment Outlook*. Paris: OECD Publishing.

OECD (2010). *Employment Outlook*. Paris: OECD Publishing.

Proposition 2019/20:132. Extra ändringsbudget – Åtgärder med anledning av coronaviruset.

Proposition 2020/21:83. Extra ändringsbudget – Förstärkta stöd till företag, nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga och andra åtgärder med anledning av coronaviruset.

Proposition 2020/21:100. 2021 års ekonomiska vårproposition – Förslag till riktlinjer.

SOU 2018:66. Ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete. Delbetänkande från Utredningen om ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete.

Swedbank (2020). Swedbank Economic Outlook: Konjunkturprognos november 2020. Rapport.

Tillväxtanalys (2020). Konkurer april 2020. Rapport.

Tillväxtanalys (2021). Metod och data för att mäta *skill relatedness* mellan branscher baserat på svenska data. Rapport 2021:02:04.

Tillväxtanalys har regeringens uppdrag att analysera och utvärdera statens insatser för att stärka Sveriges tillväxt och näringslivsutveckling. Genom vår kunskap bidrar vi till att effektivisera, ompröva och utveckla politiken

I vårt arbete fokuserar vi på avgörande frågor för tillväxten i en öppen och kunskapsbaserad ekonomi som Sverige. Våra analyser och utvärderingar baserar sig på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Sakkunniga medarbetare, unika databaser och utvecklade samarbeten på nationell och internationell nivå är viktiga tillgångar i vårt arbete. För att göra våra kunskapsunderlag relevanta och använda för vi en kontinuerlig dialog med dem som berörs.

Tillväxtanalys finns i Östersund (huvudkontor) och Stockholm.

Den kunskap vi tar fram tillgängliggör vi på www.tillvaxtanalys.se. Anmäl dig gärna till vårt nyhetsbrev för att hålla dig uppdaterad om våra pågående och planerade analys- och utvärderingsprojekt. Du kan även följa oss på LinkedIn.

Tillväxtanalys
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 010-447 44 00
E-post: info@tillvaxtanalys.se
Webb: www.tillvaxtanalys.se